

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Diplomová práce

Bc. Jan Simandl

Tři vývojové etapy eGovernmentu
Three stages of development in eGovernment

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Rudolf Vlasák

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. PhDr. Rudolfu Vlasákovi za odborné vedení diplomové práce a za cenné rady a připomínky.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje.

V Praze, 14. 8. 2012

.....

podpis studenta

Identifikační záznam

SIMANDL, Jan. *Tři vývojové etapy eGovernmentu [Three stages of development in eGovernment]*. Praha, 2012. 87 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Rudolf Vlasák.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou eGovernmentu na úrovni USA, EU a ČR v rámci tří vymezených vývojových etap. Cílem práce je identifikace rozdílných trendů a přístupů v procesu elektronizace správních agend. Analyzuje relevantní legislativní dokumenty a klíčové iniciativy, jež k vývoji eGovernmentu přispěly na lokální úrovni zkoumaných regionů. Poslední kapitola práce pak obsahuje také stručný nástin budoucnosti eGovernmentu. [Autorský abstrakt]

Abstract

The main subject of this thesis is three development stages of eGovernment at USA, EU and Czech level. The aim of this thesis is to identify different trends and attitudes in the process of electronization of administrative agendas. It analyzes the relevant legislative documents and key initiatives, which contributed to the development of eGovernment at the local level of the examined regions. The last chapters of this thesis also contains a brief outline of the future of eGovernment. [Author's abstract]

Klíčová slova

Egovernment, elektronická správa, veřejná správa, vývojové etapy, informační společnost, legislativa, Česká republika, ČR, Evropská unie, EU, Spojené státy americké, USA, informační technologie, IT, ICT, internet

Key words

Egovernment, electronic administration, public administration, development stages, information society, legislation, Czech republic, CZ, European union, EU, United states of America, USA, information technology, IT, ICT, internet

Obsah:

Předmluva	5
Úvod	6
1. Vymezení základních pojmů	8
1.1. „eGovernment“	8
2.1.1 Definice dnes již zaniklého Ministerstva Informatiky	8
2.1.2 Definice Evropské komise	8
2.1.3 Definice Organizace pro světovou ekonomickou kooperaci	9
2.1.4 Definice Světové banky.....	9
1.2. „Veřejná správa“	9
1.3. „Státní správa“	10
1.4. „Samospráva“	10
2. První vývojová etapa - situace před rokem 2000	11
2.1. USA.....	11
2.1.1. Freedom of Information Act (FOIA)	12
2.1.2. Paperwork reduction act of 1980	12
2.1.3. High-Performance Act of 1991	13
2.1.4. National Performance Review (NPR)	14
2.1.5. GPO Access.....	16
2.1.6. Paperwork Reduction Act of 1995 (PRA).....	18
2.1.7. Electronic Freedom of Information Act (E-FOIA)	18
2.1.8. Information Technology Management Reform Act (Clinger-Cohen Act).....	19
2.1.9. Government Paperwork Elimination Act of 1998 (GPEA)	20

2.1.10. Memorandum on Use of Information Technology to Improve Our Society	21
2.1.11. Memorandum on the Electronic Government	22
2.2. Evropská unie	24
2.2.1. „Delorsova Bílá kniha“	24
2.2.2. „Bangemannova zpráva“	25
2.2.3. Akční plán Cesta Evropy k informační společnosti	26
2.2.4. Portál Europa.eu	27
2.2.5. Zelená kniha o informacích veřejného sektoru	30
2.3. Česká republika	32
2.3.1. Státní informační politika – Cesta k informační společnosti	33
2.3.2. Koncepce budování informačních systémů veřejné správy	35
2.3.3. Zákon o svobodném přístupu k informacím	36
2.4. Shrnutí dosaženého pokroku	36
3. Druhá vývojová etapa – eGovernment v letech 2000 až 2009	38
3.1. USA	38
3.1.1 Portál FirstGov.gov	38
3.1.2. Citizen-Centered E-Government: Developing the Action Plan	39
3.1.3. Electronic Signatures in Global and National Commerce Act (ESIGN)	40
3.1.4. E-Government Act of 2002	41
3.1.5. OPEN Government Act of 2007	43
3.2. Evropská unie	44
3.2.1 Lisabonská strategie a iniciativa eEurope	44
3.2.2. Akční plán eEurope 2002	45
3.2.3. Akční plán eEurope+	46

3.2.4. Akční plán eEurope 2005	47
3.2.5. Strategie i2010, evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost	49
3.2.6. Akční plán eGovernment 2006	50
3.3. Česká republika	51
3.3.1. Elektronický podpis.....	51
3.3.2. Zákon o informačních systémech veřejné správy	53
3.3.3. Národní akční plán eEurope+ (Česká republika)	54
3.3.4. Ministerstvo informatiky ČR	55
3.3.5. Portál veřejné správy	57
3.3.6. Státní informační a komunikační politika – eČesko 2006	60
3.3.7. eGON - symbol eGovernmentu.....	61
3.3.8. Czech POINT	62
3.3.9. Zákon o eGovernmentu a problematika datových schránek	63
3.4. Shrnutí dosaženého pokroku	66
4. Třetí vývojová etapa – eGovernment od roku 2010.....	68
4.1. USA.....	69
4.1.1. Digital Government Strategy	69
4.2. Evropská unie	72
4.2.1. Digitální program pro Evropu	72
4.2.2. Akční plán „eGovernment“ na období 2011-2015.....	73
4.3. Česká republika	74
4.3.1. Základní registry veřejné správy	74
4.3.2. Klaudie – nový symbol eGovernmentu.....	77

4.3.3. Novela zákonů o ISVS a o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů	78
4.4. Shrnutí dosaženého pokroku	79
5. Závěr.....	81
Seznam použité literatury.....	83

Předmluva

Problematika eGovernmentu se v průběhu uplynulých dvou desetiletí etablovala do současné podoby, kdy představuje již standardní formu výkonu státní a veřejné správy. Cílem této práce je nabídnout ucelený přehled klíčových iniciativ České republiky, Evropské unie a Spojených států amerických, které k aktuálnímu stavu přispěly, stejně tak jako identifikovat hlavní vývojové trendy a nastínit směry dalšího rozvoje.

Rozdílná úroveň elektronizace správních agend jednotlivých států a jejich společenství souvisí více než s globálním technickým pokrokem spíše s informační politikou těchto subjektů zkoumání. Klíčovým prvkem konceptu této práce je vymezení tří období (vývojových etap), v rámci kterých vzniká prostor pro průběžné srovnávání vývoje i pozorování konkrétních rozdílů v přístupu k zavádění eGovernmentu na úrovni USA, EU a ČR.

Volba tohoto tématu byla, v souvislosti s mým odborným zaměřením i dosavadním vzděláním, poměrně logickým vyústěním dlouhodobého zájmu o problematiku veřejné správy, protože průnik informační vědy a veřejného sektoru na správní úrovni reprezentuje právě problematika eGovernmentu.

Základní problém, se kterým jsem se v průběhu zpracování tématu práce setkal, byl nedostatek odborné literatury v českém jazyce a to zejména v souvislosti s nejaktuálnější legislativou USA.

Veškerá použitá literatura tištěné formy je v bibliografickém soupisu na konci této práce citována v souladu s ČSN ISO 690. Zdroje elektronického charakteru pak dle ČSN ISO 690-2 tamtéž. Citace ve zkráceném tvaru uvádím, na základě doporučení normy pro formální úpravu disertací a podobných dokumentů ČSN ISO 7144:1986, také přímo v textu práce a to ve formátu [údaj o primární odpovědnosti, rok vydání], případně [první slovo z názvu, rok vydání]. V práci je dále aplikován poznámkový aparát pro doplňující informace pod čarou, který je využíván zejména pro plné názvy legislativních materiálů v originálním znění. V relevantních případech jsou v textu práce uváděny také odkazy na související kapitoly.

Úvod

Rozvoj, jaký v průběhu posledních padesáti let zaznamenala oblast informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT), natolik ovlivnil současnou společnost, že se v souvislosti s tímto jevem mluví o fenoménu globální informační společnosti. Technologie, které ještě před několika lety v soukromém sektoru představovaly konkurenční výhodu podniku, jsou dnes nezbytným standardem. Stejně tak tomu bylo a je i v sektoru veřejném, nicméně zde k reflexi potenciálu ICT v přínosu pro všestranný rozvoj společnosti začalo docházet až v průběhu posledních několika dekád. Jednotlivé státy a jejich společenství často volili odlišnou koncepci aplikace ICT do výkonu správních agend, což vycházelo z jejich konkrétních potřeb a priorit.

V průběhu následujících kapitol se tyto priority ovlivňující přístup k budování eGovernmentu pokusím identifikovat a to v rámci tří vymezených vývojových etap. K objektivnímu posouzení vývoje eGovernmentu může do značné míry přispět i kontext legislativních opatření a iniciativ realizovaných na úrovni rozdílných správních celků. Z tohoto důvodu je v následujících kapitolách věnována pozornost vývoji na území Spojených států amerických (dále jen USA), Evropské unie (dále jen EU) a České republiky (dále jen ČR).

Těžiště první kapitoly představuje vymezení a definice základních pojmů, bez jejichž osvětlení by plné porozumění textu následujících kapitol bylo velmi problematické.

Kapitola druhá již obsahuje přehled a analýzu konkrétních iniciativ a legislativních opatření z oblasti zavádění eGovernmentu. Rozebírány jsou zde veškeré relevantní iniciativy, jež vznikly ve zkoumaných regionech do konce roku 2000, tedy v období kdy internet jakožto jeden ze základních předpokladů rozvoje elektronické správy nebyl ještě příliš rozšířen.

Třetí kapitola představující v rámci této práce druhou vývojovou etapu eGovernmentu analyzuje situaci v období mezi lety 2000 a 2010.

Poslední regulérní kapitola je pak věnována rozboru nejaktuálnějších aktivit USA, EU a ČR z období posledních dvou let a důraz je tak zde kladen také na identifikaci budoucího směřování politiky rozvoje eGovernmentu.

Všechny tři poslední kapitoly jsou doplněny o dílčí závěry, které popisují dosažený rozvoj v rámci dané etapy a také shrnují nejmarkantnější rozdílnosti mezi zkoumanými regiony.

1. Vymezení základních pojmů

1.1. „eGovernment“

Písmeno „e“ reprezentuje pojem „elektronický“. Existují dvě hlavní varianty uvádění termínu. První variantou je psaní termínu s pomlčkou po „e“, druhou variantou je uvádění termínu s malým počátečním písmenem „e“ následovaným slovem Government s velkým počátečním písmenem, psáno dohromady bez pomlčky. V rámci této práce je aplikována varianta druhá, vycházející z definice Evropské komise (dále jen EC) (viz 2.1.2), jenž je v rámci harmonizace české legislativy s evropskou v současnosti užívána také Ministerstvem vnitra České Republiky.

2.1.1 Definice dnes již zaniklého Ministerstva Informatiky

„e-Government“ představuje transformaci vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií s cílem optimalizovat interní procesy. Jejím cílem je pak rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti a zajištění větší otevřenosti veřejné správy ve vztahu ke svým uživatelům. [Ministerstvo, 2008a]

2.1.2 Definice Evropské komise

eGovernment je zastřešujícím pojmem pro využívání nástrojů a systémů vytvořených na základě ICT za účelem poskytování lepších veřejnosprávních a administrativních služeb občanům a podnikům. ICT jsou v současnosti široce využívány veřejnosprávními a vládními orgány stejně jako institucemi soukromého sektoru, nicméně eGovernment nejsou pouze technologické nástroje. Efektivní eGovernment také předpokládá přehodnocení organizačních procesů instituce a změnu přístupů s cílem usnadnění doručování a poskytování informací veřejnosti. Kvalitní aplikace těchto požadavků přináší snadnější, rychlejší a levnější spolupráci mezi občany, firmami, organizacemi a jednotlivými složky veřejného sektoru. [European Commission, 2012]

2.1.3 Definice Organizace pro světovou ekonomickou kooperaci ¹

Termín e-government zastřešuje využívání nových informačních a komunikačních technologií v rámci procesů výkonu státní a veřejné správy. Propojování potenciálu internetu a souvisejících technologií má potenciál k transformaci struktury a fungování vlády. [OECD, 2002]

2.1.4 Definice Světové banky

Pojem E-Government reprezentuje aktivity veřejné správy v souvislosti s využíváním informačních technologií² (jako jsou WAN³, internet a mobilní komunikační technologie), jejichž pomocí dochází k transformaci vztahů mezi občany, podniky a složkami veřejné správy. Tyto technologie mohou přinášet mnoho výhod: lepší přístupnost veřejných služeb občanům, vyšší efektivitu součinnosti s podniky a průmyslovým sektorem, posílení politického vlivu občana díky přístupu k informacím, nebo efektivnější vládnutí. Výsledné výhody mohou být menší korupce, větší transparentnost, pohodlnost, zvýšení příjmů a nebo snížení nákladů. [The World, 2011]

1.2. „Veřejná správa“

„Veřejnou správou rozumíme 1) určitý druh činnosti (spravování veřejných záležitostí) a 2) instituce (organizace, úřad), které veřejnou správu vykonávají. V materiálním (funkčním) pojetí je veřejná správa činností státních nebo jiných veřejných institucí, která svým obsahem není ani činností zákonodárnou, ani soudní. Ve formálním (institucionálním, organizačním) pojetí je veřejná správa definována jako činnost orgánů označených jako správní úřady. Pojem veřejná správa je termínem společným (nadřazeným) pro pojem státní správa (která je vykonávána především státními orgány), samospráva (která je vykonávána orgány územních samosprávných celků či orgány zájmové/profesionální samosprávy) a ostatní veřejná

¹ dále jen OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

² dále jen IT

³ WAN – Wide Area Network - počítačová síť, která pokrývá rozlehlé geografické území

správa (která je vykonávána zejména institucemi s právní subjektivitou – např. VZP, ČNB, ČT, ČTK“) [Hendrych, 2009]

1.3. „Státní správa“

„Státní správa je definována jako veřejná správa uskutečňovaná státem, přičemž v každé společnosti zorganizované ve stát je státní správa nezastupitelnou součástí veřejné správy. V tomto smyslu je státní správa také základem, jádrem veřejné správy. Je odvozována od samotné podstaty, postavení a poslání státu, od podstaty a způsobů realizace státní moci. Svým charakterem je státní správa zvláštním druhem společenského řízení, uskutečňovaného státem. Pojem státní správa je užíván jak v tzv. organizačním pojetí, kdy se jím rozumí orgány státní správy, tak v tzv. funkčním pojetí, kdy jde prakticky o výkon státní správy jakožto výkon podzákonné nařizovací činnosti těchto orgánů“.[Madar, 1995]

1.4. „Samospráva“

„Právní pojetí samosprávy znamená, že výkon veřejné správy přísluší objektu odlišnému od státu a že samospráva se uskutečňuje relativně samostatně na státní správě. Toto chápání samosprávy staví samosprávu do protikladu ke státní správě, tzn. že samospráva a státní správa tvoří dvě základní složky veřejné správy. Prakticky toto pojetí označuje, že určitou oblast veřejné správy spravuje někdo jiný a to veřejnoprávní svazy či veřejnoprávní korporace.“ [Filip, 2006]

2. První vývojová etapa - situace před rokem 2000

2.1. USA

Jak je již patrné z charakteristik pojmů uvedených v předchozí kapitole, termín eGovernment je přímo spojen s používáním výpočetní techniky a elektronických komunikačních nástrojů, zejména pak internetu. Historie internetu sahá až do poloviny šedesátých let, nicméně dnešní masové rozšíření je spojeno s rokem 1992, kdy americká Národní vědecká nadace (*The National Science Foundation*) (dále jen NSF), jakožto tehdejší jediný správce páteří sítě internetu, umožnila připojení i komerčním subjektům.

Veřejnosprávní instituce USA stejně jako většina velkých podniků začaly využívat nástroje výpočetní techniky již v sedmdesátých letech. Charakteristikou tehdejšího přístupu ale byla orientace pouze na efektivitu interních administrativních procesů, kdy distribuci informací nebo zákaznický orientovaným službám nebyla, s ohledem na tehdejší technické možnosti, věnována taková pozornost jako v době po roce 1992. Tento přístup byl odrazem tehdejší národní politiky pro oblast IT v mnoha ohledech reflektující tzv. „*Brooks Act*“ z roku 1949⁴. Jedná se o zákon ustavující mimo jiné federální úřad pro veřejné zakázky (*General Services Administration*) (dále jen GSA), do jehož kompetencí spadal i nákup IT pro veškeré úřady a instituce státní správy. Tento stupeň centralizace reprezentoval snahu o využívání IT pro dosažení finančních úspor v rámci chodu kompletní soustavy federálních úřadů. Ve výsledku se tak hlavním kritériem hodnocení úspěšnosti investic do oblasti IT logicky stala pořizovací cena a efektivita automatizovaných procesů. [Osterweil, 2007]

Některé z tehdejších problémů, jako je např. automatizace administrativních procesů, se nemusejí zdát relevantní k dnešnímu chápání pojmu eGovernment,

⁴ Federal Property and Administrative Services Act of 1949, Public Law 89-306, 40 U.S.C. 759

nicméně mnoho problémů dnešním charakteristikám odpovídá. Jedná se například o automatizaci rozhodovacích či hromadné zpracování dat. [Grönlund, 2004] Používání IT s sebou přineslo potřebu přehodnotit a reorganizovat dosavadní systémy výkonu interních procesů, což je dalším charakteristickým znakem společným pro většinu definic pojmu eGovernment uváděným v první kapitole této práce.

2.1.1. Freedom of Information Act⁵ (FOIA)

Dne čtvrtého července 1966 podepsal tehdejší americký prezident Lyndon Johnson⁶ federální zákon o svobodném přístupu k informacím, který nabyl právní účinnosti v následujícím roce. Zákon upravoval problematiku povinného zveřejňování informací a dokumentů ze strany orgánů vlády Spojených států. Konkrétně byly vymezeny povinnosti úřadů při vydávání informací, lhůty pro poskytnutí vyžádaných informací, výše správních poplatků za podání informací, povinnosti úřadů v souvislosti s vydáváním výročních správ a v neposlední řadě byly definovány také typy informací, na které se zákon nevztahuje.

V kontextu tématu této práce považuji za nezbytné tento zákon zmínit, protože se v budoucnu stal základem mnoha dalších legislativních dokumentů upravujících povinnosti úřadů v souvislosti se zaváděním nástrojů eGovernmentu např. *Electronic Freedom of Information Act* (viz kapitola č. 2.1.7.) nebo *Open Government Act of 2007* (viz kapitola č. 3.1.5.).

2.1.2. Paperwork reduction act of 1980⁷

V souvislosti s úsporami na výdajích za administrativní procesy, které bylo možné dosáhnout využitím potenciálu IT, vznikl koncem roku 1980 další federální zákon týkající se elektronizace státní správy. Jednalo se o dokument s názvem „*Paperwork Reducton Act of 1980*“, který nařídil úřadu pro řízení a rozpočet (*Office*

⁵ The Freedom of Information Act, Pub. L. No. 89-487

⁶ Lyndon Baines Johnson

⁷ The Paperwork Reduction Act of 1980, Pub. L. No. 96-511

of Management and Budget) (dále jen OMB) zřídit speciální složku pro informace a regulační záležitosti. Vznikl tak Úřad pro informace a regulační záležitosti (*Office of Information and Regulatory Affairs*) (dále jen OIRA), jehož stěžejním posláním bylo vytvoření koncepce politiky regulace produkce tištěných (papírových) dokumentů, jak ze strany vládních orgánů, tak i ze strany občanů doposud komunikujících s veřejnosprávními institucemi právě výhradně prostřednictvím papírových formulářů a dopisů. Zákon konkrétně nařizoval, aby byly veškeré formuláře vládních organizací a úřadů opatřeny unikátním kontrolním číslem. Číslo s omezenou dobou platnosti na základě žádosti jednotlivých úřadů přiděloval OMB. Po uplynutí doby tří let bylo nutné podat žádost novou. Žádost obsahovala odůvodnění nezbytnosti existence formuláře, odhadované finanční náklady a odhadovaná doba nutná k jeho vyplnění.

Tento byrokratický regulační proces vedl k zániku nevyužívaných formulářů a zároveň ke snížení počtu nově vznikajících. *Paperwork reduction act* přinesl potřebu zabývat se hledáním alternativních postupů při výkonu agendy úřadů, zejména pak v oblasti správy a organizace zdrojů informací. Došlo tak ke snížení byrokratického zatížení občanů, nebo zjednodušeně, jinými slovy, ke zkvalitnění uživatelských služeb poskytovaných veřejnou správou. Přijetí zákona, v souvislosti s přípravou optimálního politického prostředí pro rozvoj elektronizace veřejné správy, představovalo významný krok kupředu. V roce 1995 byl pak zákon novelizován (viz kapitola č. 2.1.6.).

2.1.3. High-Performance Act of 1991⁸

V roce 1991 vešel v platnost zákon, který předložil tehdejší senátor a budoucí viceprezident Al Gore⁹. Při přípravě materiálu vycházel z reportu „*Toward a National Research Network*“ pro oblast budování vědecké sítě, který v roce 1988 předložila kongresu skupina vědců v čele s Leonardem Kleinrockem, jedním ze zakladatelů předchůdce dnešního internetu sítě ARPANET. Zákon obsahoval plán

⁸ The High Performance Act Of 1991, Pub. L. No. 102-194

⁹ Albert Arnold Gore ml.

propojení národních výzkumných ústavů pomocí vytvoření tzv. datové superdálnice (Data superhighway), jejíž význam byl srovnáván s významem národní dálniční sítě. „Mezi základní cíle zákona patřilo rozšíření vedoucí pozice Spojených států v oblasti High-Performance Computing (HPC), rozvoj technologií, a tím urychlení inovací, propagace technologií v průmyslu s cílem větší produktivity a konkurence.“ [Poljaková, 2010]

Na základě aplikace zákona vznikla Národní síť pro výzkum a vzdělávání (*National Research and Education Network*) (dále jen NERN). Tento zákon mimo jiné ilustruje význam přínosu Ala Gorea pro rozvoj informační společnosti v USA.

Počátkem devadesátých let je ve veřejnosprávní agendě USA patrný posun v přístupu k využívání IT. Objevují se projekty a iniciativy, které jsou zaměřeny, vedle interních administrativní činností, nově také na efektivní poskytování služeb občanům. Významným dokumentem reprezentujícím tyto snahy je *National Performance Review*.

2.1.4. National Performance Review (NPR)

Třetího března 1993 oznámil na speciálně svolaném zasedání kongresu Spojených států amerických tehdejší prezident Bill Clinton¹⁰ svůj záměr reformovat administrativu veřejné správy. Hlavním cílem bylo zvýšení efektivity a snížení nákladů. Clinton na zasedání vymezil čtyři základní pilíře implementace budoucí strategie.

Jednalo se o:

- 1) Posun od spotřeby k investicím ve veřejném i soukromém sektoru
- 2) Změna rétoriky rozhodování tak, aby ji akceptovali podniky i rodiny
- 3) Výrazné snížení federálního dluhu
- 4) Vykazování vládních výdajů a škrťů [Clinton, 1993b]

¹⁰ William Jefferson Clinton

V souvislosti s vypracováním reportu aktuální situace a následně konkrétní strategie v období následujících šesti měsíců byl sestaven pracovní tým více než dvěstěpadesáti odborníků z různých rezortů vlády. Řízením pracovní skupiny s názvem *National Performance Review* byl pověřen již dříve zmíněný Al Gore, tentokrát však již z role viceprezidenta spojených států. Výsledkem práce skupiny byl report s názvem Budování vlády, která pracuje lépe a stojí méně¹¹. Finální materiál obsahoval přes 380 doporučení a kongresu byl předložen v září 1993. Jako dlouhodobý cíl Gore označil, možná až populisticky znějící, „změnu samotné kultury federální vlády“, kdy „optimismus“ a „efektivní komunikace“ představují klíčové pojmy pro úspěšnou realizaci celé reformy. Součástí materiálu byl i odhad úspor docílitelných implementací reformy. S výhledem do roku 1995 se mělo jednat o částku 108 bilionů dolarů.

Samotný text reportu tvoří čtyři kapitoly - úkoly, dále rozdělené na konkrétní reformní kroky.

Jedná se o kapitoly:

- **Minimalizace byrokracie** - Stěžejní cíl celého dokumentu, kterého by mělo být docíleno posunem od systému, kde jsou lidé zodpovědní za dodržování pravidel k systému, kde jsou lidé zodpovědní za realizaci cílů a dále také omezení regulace, jenž zpomaluje inovace.
- **Zákazník na prvním místě** - Tento bod reflektuje tehdy narůstající trend zákaznický orientovaného přístupu v budování veřejnosprávních informačních strategií a služeb. Spokojenost zákazníka se stává novým kritériem pro hodnocení efektivity a kvality procesů. Zákazník je zde definován jako občan využívající služby státních institucí. Důraz je kladen na využívání dynamických nástrojů trhu, jako je soutěž nebo reflexe přání zákazníka. Zmíněna je i důležitost zejména zpětné vazby.

¹¹ Creating a Government that Works Better and Cost Less: Reengineering Thorough Information Technology

- **Umožnit zaměstnancům dosáhnout výsledků** - Kapitola se věnuje decentralizaci moci, kdy je důraz kladen na rozšíření rozhodovacích pravomocí zaměstnanců na nižších úrovních, které jim zajistí širší prostor pro samostatné operativní řešení problémů.
- **Osekání nákladů a zvýšení efektivity** - V této kapitole je nastíněna strategie pro hledání úsporných opatření s ohledem na udržení růstu efektivity administrativních a organizačních procesů. [Gore, 1993]

Tato iniciativa vypovídá o přístupu prezidenta Clintona k využívání IT, které byly již v roce 1993 nahlíženy jako efektivní nástroj pro výkon správních agend. Počátkem roku 1998 byl materiál přejmenován na *National Partnership for Reinventing Government*.

2.1.5. GPO Access¹²

V červnu roku 1993, tedy v roce kdy se již všeobecná pozornost začala upírat ke komunikačnímu potenciálu internetu, byl tehdejším prezidentem Clintonem podepsán zákon o elektronickém přístupu k informacím. Jádrem zákona byl volný elektronický přístup k oficiálním vládním informacím prostřednictvím rozšíření služeb Vládní tiskové kanceláře (*Government Printing Office*) (dále jen GPO).

V prohlášení k podpisu zákona Clinton uvádí: „*Díky tomuto zákonu bude mít veřejnost on-line přístup ke dvěma hlavním zdrojům dokumentů, které nás informují o zákonech a nařízeních, které ovlivňují naše každodenní životy. Jedná se o Záznamy z jednání kongresu a Federální registr. S dnešní vyspělostí informačních technologií jsme schopni překonat nákladný tisk tun papírových dokumentů bez snížení rychlosti a přesnosti doručování informací důležitých pro veřejnost.*“ [Clinton, 1993a]

Zákon dále zakládá službu adresného šíření informací o aktualitách a výsledcích z oblasti vládní agendy. [Vlasák, 1996] Služba GPO Access spustila svoje webové stránky v červnu 1994. Tento portál dodnes představuje primární a komplexní zdroj informací o aktivitách federální vlády USA. Využívání portálu

¹² Government Printing Office Electronic Information Access Enhancement Act of 1993, Pub. L. No. 103-40

spolu s rozvojem internetu exponenciálně rostlo. Do konce desetiletí zprostředkovávala přes 225 000 dokumentů a přes rozhraní webových stránek bylo realizováno více než 228 milionů rešeršních dotazů ročně. [U.S., 2011]

Obraz 1: Hlavní stránka GPO [The U.S., 2012]

Mimo spuštění výše zmíněné online služby došlo na základě zákonných nařízení také ke zřízení a zveřejnění emailových adres prezidenta, viceprezidenta a později i kongresu USA.

Na tento dokument tedy lze nahlížet jako na první legislativní iniciativu v budování služeb eGovernmentu, tak jak jsou chápány dnes (viz definice v kapitole 1).

V roce 1993 byl přijat ještě i zákon s názvem *Government Performance and Results Act*¹³ (GPRA) upravující projektový management veřejné správy a dále byla ustavena skupina odborníků s cílem urychlení aplikace ICT, tzv. *Information Infrastructure Task Force*. Dalším milníkem v oblasti integrace prvků dnešního eGovernmentu do běžné praxe bylo spuštění webových stránek Bílého domu dne 21. října 1994.

¹³ The Government Performance and Results Act, Pub. L. No. 103-62

2.1.6. Paperwork Reduction Act of 1995¹⁴ (PRA)

Dne 1. října 1995 vešla v platnost aktualizace původního zákona z roku 1980 (viz kapitola č. 2.1.2.). Hlavní cíl původního zákona, tedy omezení byrokracie, byl doplněn o cíl nový. Jednalo se o zavedení tzv. „bezpapírové společnosti“ (*paperless society*), což bylo dosažitelné pouze přechodem na elektronickou agendu a širším využíváním komunikačního potenciálu internetu. Zákon stanovil, že ředitelé jednotlivých úřadů mají být přímo odpovědní za realizaci aktivit v oblasti správy informačních zdrojů a zavádění IT. Cílem tohoto nařízení bylo zvýšení produktivity a efektivity interních procesů i uživatelských služeb.

Na základě tohoto legislativního opatření následně OMB uložila úřadům za povinnost vyvíjet maximální úsilí pro efektivní zavádění IT a to takovým způsobem, který umožňuje měřitelnost „návratnosti“ investovaných finančních prostředků.

V souvislosti s aplikací zákona do praxe došlo ke vzniku online služby GILS (*Government Information Locator Service*). Systém GILS představoval nástroj pro vyhledávání oficiálních materiálů publikovaných složkami státní správy a byl důležitou součástí národní informační infrastruktury spojených států. „*Cílem systému GILS bylo identifikovat veřejné informační zdroje vytvářené státní správou a zajistit podporu při jejich vyhledávání v prostředí WWW. Záznamy systému GILS označují veřejné informační zdroje v rámci federální vlády, popisují informace dostupné pomocí těchto zdrojů a pomáhají v získání těchto informací.*“ [Poljaková, 2010]

2.1.7. Electronic Freedom of Information Act¹⁵ (E-FOIA)

V roce 1996 byla vydána novela zákona o svobodném přístupu k informacím (viz kapitola č. 2.1.1.). Jádrem novely bylo rozšíření původního zákona, respektive rozšíření práva na přístup také k elektronicky vytvořeným zdrojům a informacím typu databází, elektronických dokumentů či e-mailů. Zákon složkám státní správy explicitně ukládal publikovat ve lhůtě od 1. listopadu 1996 veškeré nově vzniklé

¹⁴ The Paperwork Reduction Act of 1995, Pub. L. No. 104-13

¹⁵ The Electronic Freedom of Information Act Amendments of 1996, Pub. L. No. 104-231

materiály online nebo, v případě že instituce nemá online kapacity, jinou elektronickou formou (např. CD-ROM atp.).

Státní instituce dále musely do konce roku 1999 vytvořit online rejstříky všech dříve publikovaných materiálů, jejichž zveřejnění bylo upraveno původním zákonem z roku 1966. Zákon dále ukládal všem státní úřadům povinnost budovat uživatelské zázemí pro přístup k elektronickým dokumentům, vytvořit elektronické referenční příručky k aplikaci zákona a publikovat výroční zprávy o postupu aplikace zákona a to vždy nejpozději do 1. února. Obsahem výroční správy měli být zejména statistické údaje o počtu uskutečněných uživatelských dotazů na zpřístupnění materiálů a údaje o časových a personálních požadavcích potřebných k vyřízení těchto dotazů.

2.1.8. Information Technology Management Reform Act¹⁶ (Clinger-Cohen Act)

Další federální zákon z roku 1996 a upravuje způsoby pořizování a nakládání s informačními zdroji a ICT ve veřejnosprávních institucích, čímž prakticky doplňuje PRA. Zákon úřadům ukládá zřízení pracovní pozice informačního manažera (*Chief Information Officer*) (dále jen CIO), jehož náplní práce je zejména pomoc a kontrola v oblasti řízení rizik spojených se zaváděním ICT, řízení výdajů v oblasti ICT a dosažení reálného, měřitelného zvýšení efektivity práce úřadu. Zákon dále definuje pojmy jako ICT, management informačních zdrojů, informační systém, architektura ICT. Podle jmen autorů zákona, Williama Clingera a Williama Cohena byl materiál později oficiálně přejmenován na *Clinger-Cohen Act*.

Na základě Clinger-Cohen Act a, v kapitole č. 2.1.6. uvedeného, PRA vydal prezident Clinton v červenci 1996 výkonné nařízení¹⁷ s názvem „*Federal Information Technology*“, které v rámci rozvoje infrastruktury eGovernmentu vymezuje konkrétní odpovědnost vedoucích představitelů konkrétních typů státních institucí. Nařízením mimo jiné vznikla také rada CIO (*Chief Information Officers*

¹⁶ The Information Technology Management Reform Act of 1996, Pub. L. No. 104-106

¹⁷ Executive Order 13011 of July 16, 1996 „Federal Information Technology“

Council). Radě složené ze všech CIO předsedá náměstek ředitele OMB pro management a jeho náměstek je volen z řad samotných CIO.

Z hlediska rozvoje technického prostředí je k problematice eGovernmentu relevantní i další legislativní dokument schválený v průběhu roku 1996. Téhož roku byl prezidentem Clintonem podepsán také zákon podporující liberalizaci telekomunikačního trhu, jenž je často citován jako „*Telecommunications Act of 1996*¹⁸“.

2.1.9. Government Paperwork Elimination Act of 1998¹⁹ (GPEA)

Zákon podepsaný v říjnu 1998 nařizoval úřadům aplikovat do běžné praxe, v případech které to dovolují, elektronické formuláře, elektronické podatelny a nástroje elektronického podpisu a to ve lhůtě pěti let, tedy nejpozději do 21. října 2003. Jednou z nejdůležitějších změn, které s sebou přijetí zákona přineslo, bylo legislativní zrovnoprávnění elektronických formulářů a elektronických podpisů s těmi v klasické, papírové podobě. Tento krok otevřel cestu budoucímu rozvoji institutu elektronického podpisu i budování nových elektronických služeb veřejné správy. Zákon dále upravuje problematiku správy elektronických dokumentů a v neposlední řadě určuje ředitele OMB zodpovědného za realizaci patřičných opatření a to napříč všemi úřady.

Zákon byl však sám o sobě formulován způsobem, který dával úřadům prostor pro výběr technologií, které využijí v rámci vlastní agendy. Jinými slovy, zákon nenařizoval využívání nejnovějších či nejefektivnějších technologií, čímž vznikl prostor pro aplikaci nevyhovujících a zastaralých řešení. I přes tento nedostatek zákon jednoznačně významně přispěl k rozvoji uživatelsky orientovaných služeb.

V průběhu roku 1999 následně vydal prezident Clinton dvě memoranda, která značně urychlila informatizaci veřejnosprávního sektoru ve spojených státech.

¹⁸ The Telecommunications Act of 1996, Pub. L. No. 104-104

¹⁹ The Government Paperwork Elimination Act of 1998, Title XVII of Division C of the Omnibus Appropriations Act, Pub. L. No. 105-277

2.1.10. Memorandum on Use of Information Technology to Improve Our Society

Tisková kancelář Bílého domu publikovala toto Clintonovo memorandum 17. Prosince 1999. Předmětem memoranda je problematika zavádění internetu a aplikace ICT do procesů realizovaných veřejnosprávními orgány, stejně tak jako využívání těchto nástrojů občany v každodenním životě. Materiál byl primárně určen vysokým představitelům ministerstev, úřadů a vládních agentur. Clinton zde uvádí řadu nařízení, jež měly ve výsledku posílit ekonomiku státu a demokracii, zvýšit objem elektronického obchodu a celkově přispět ke zvýšení kvality života obecně.

Konkrétně se jedná o následujících 15 nařízeních:

1. Ministerstvu zdravotnictví o identifikaci kroků pro podporu rozvoje přístupu ke kvalitnější a levnější zdravotní péči v méně vyspělých regionech a to s využitím IT.
2. Ministerstvu školství o iniciaci vznik unifikovaných online prezentací školských zařízení na úrovni jednotlivých států a regionů.
3. Ministerstvům školství a práce o spolupráci s vysokoškolskými institucemi při odstraňování legislativních překážek v dostupnosti distančního vzdělávání, jakožto alternativního způsobu získávání kvalifikace. Dále o propagaci těchto programů a o vytváření nových studijních oborů v oblasti IT.
4. Ministerstvu školství o navržení dalších kroků strategie vzdělávání pedagogů a o praktické integraci IT do vzdělávacích institucí a programů.
5. Ministerstvu práce o identifikaci možností využití ICT v procesu integrace zdravotně postižených občanů nebo občanů žijících v geograficky odlehlých regionech, do pracovního procesu.
6. Ministerstvu školství a Národní vědecké nadaci (*National Science Foundation*) o rozvoji výzkumného programu na podporu vývoje software a technických standardů v kooperaci s „*Web Accessibility Initiative*“ a to za účelem usnadnění práce s ICT zdravotně postiženým osobám.

7. Ministerstvu životního prostředí o vývoji národní strategie pro podporu aplikace IT v oblasti ochrany životního prostředí.
8. Ministerstvu zemědělství o identifikaci služeb, jež mohou být realizovatelné elektronickou formou.
9. Ministerstvu obchodu o identifikaci procesů navyšujících efektivitu využívání IT i v rámci neziskových organizací.
10. Ministerstvu financí o identifikaci procesů zajišťujících široký přístup k finančním službám a to ve spolupráci s relevantními úřady a podniky.
11. Ministerstvu vnitra o identifikaci procesů urychlujících aplikaci geografických informačních systémů, na celostátní a lokální úrovni, do praxe.
12. Řediteli Federální agentury krizového managementu o spolupráci s univerzitami a institucemi soukromého sektoru v oblasti vývoje strategií pro odstraňování přírodních a ekologických katastrof s využitím IT.
13. Ředitelům *Smithsonian Institution*, Národní vědecké nadace, Správy národních parků a Institutu muzejních a knihovnických služeb o spolupráci veřejných kulturních institucí se soukromým sektorem na vývoji projektu digitální knihovny pro národní kulturní zdroje.
14. Nejvyššímu státnímu zástupci o spolupráci s dalšími orgány státní správy za účelem zvýšení bezpečnosti s využitím IT. [Clinton, 1999]

2.1.11. Memorandum on the Electronic Government

Dokument byl opět primárně určen řídicím pracovníkům ministerstev, úřadů a vládních agentur a jeho obsah se, jak je již z názvu patrné, týkal problematiky zavádění principů efektivního eGovernmentu. Clinton zdůrazňuje potřebu pokračovat v rozvoji elektronických služeb veřejného sektoru s cílem minimalizace byrokratické zátěže občanů. Zároveň poukazuje na slabé stránky dosavadních řešení a nabízí východisko v podobě zavedení série nařízení. Jednotlivá nařízení jsou opět adresována konkrétním orgánům a institucím.

Clinton v rámci memoranda ukládá:

1. Aby *Administrator of General Services* zajistil ve spolupráci s *the National Partnership for Reinventing Government*, Radou CIO a *the Government Information Technology Services Board* jednodušší přístup k informacím. K tomu mělo dojít jejich organizací, nikoli na základě příslušnosti k jednotlivým úřadům, ale na základě obsahu, případně typu informační služby.
2. Agenturám a výkonným orgánů státní správy zřízení webových stránek nejpozději do prosince 2000 a na základě PEA poskytovat služby online nejpozději do října 2003.
3. Agenturám a výkonným orgánů státní správy podporovat využívání nástrojů elektronického obchodu s cílem minimalizace nákladů na veřejnou správu.
4. Agenturám a výkonným orgánů státní správy zdokonalovat nástroje ochrany uživatelských dat.
5. Agenturám a výkonným orgánů státní správy zřízení veřejných e-mailových adres pro komunikaci s veřejností a optimalizací webových stránek pro přístup zdravotně znevýhodněných občanů.
6. Aby *National Science Foundation* ve spolupráci s příslušnými úřady vypracovala v období jednoho roku studii o možnostech elektronických voleb.
7. Ministerstvům zdravotnictví a sociálních služeb, školství, zemědělství a dalších, blíže spolupracovat v oblasti online služeb pro veřejnost.
8. Aby *Administrator of General Services* ve spolupráci s ministrem financí, obchodu a ostatními příslušnými úřady zajistili bezpečnou a efektivní komunikaci mezi orgány veřejné správy a veřejností s využitím IT a vydáním 100 000 certifikátů digitálního podpisu do prosince 2000.
9. Agenturám a výkonným orgánů státní správy vyvíjet strategie pro zlepšení a modernizaci interních procesů s využitím kapacit internetu a stát se otevřenější, efektivnější.

2.2. Evropská unie

2.2.1. „Delorova Bílá kniha“²⁰

První dokument, který se blíže zabývá problematikou informační společnosti, vydala EC v prosinci 1993. Jeho vzniku předcházelo zasedání Evropské rady z června stejného roku, kde rada nařídila EC v čele s Jacquesem Delorem²¹, aby připravila Bílou knihu o střednědobé strategii v oblasti růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Dokument tak podle tehdejšího předsedy komise bývá často citován jako Delorova Bílá kniha. Pro obecný formát Bílé knihy je charakteristické, že obsahuje návrhy na činnosti Evropského společenství v určité oblasti. Jak je již patrné ze samotného názvu dokumentu, stěžejním tématem knihy bylo řešení otázek nezaměstnanosti. Vedle analýzy příčin tehdejšího stavu nezaměstnanosti, dokument obsahuje i vymezení konkrétních oblastí, v rámci kterých bylo potřeba přijmout určitá opatření. Mimo jiné zde byla s výhledem do konce 20. století zdůrazněna nezbytnost urychleného vybudování panevropské informační infrastruktury, jakožto jednoho z klíčových nástrojů pro znovuoživení ekonomického růstu a konkurenceschopnosti, stejně tak jako pro vznik nových trhů a pracovních míst.

V kontextu se dnešním pojetím eGovernmentu je zajímavé pozorovat, že již v dokumentu z roku 1993 je v rámci s budováním informačních sítí počítáno se vznikem elektronických služeb. Vedle elektronické pošty se jedná o vytváření služeb elektronického přístupu k informacím, což je podmíněno vznikem databází. Doporučeno bylo mimo jiné i zřízení databází správních dat. [European, 1993] I přes to, že obsahově byla kniha primárně zaměřena na problematiku snižování nezaměstnanosti, je dokument k tématu této práce relevantní a to především z hlediska jeho významu pro porozumění historickým souvislostem budování informační společnosti jakožto základního předpokladu pro přechod na elektronickou správu.

²⁰ Growth, Competitiveness, Employment: The Challenges and Ways Forward into the 21st Century - White Paper, COM(93) 700

²¹ Jacques Lucien Jean Delors

Bílá kniha se stala podnětem „...ke zpracování ojedinělé koncepční studie "Evropa a globální informační společnost - doporučení Evropské radě" vytvořené mezinárodní skupinou dvaceti renomovaných expertů z členských zemí EU ("High-Level Group on the Information Society") pod vedením tehdejšího komisaře řídicího komisariát pro telekomunikace a informační technologie Martina Bangemanna: „Bangemannova zpráva“ [Vlasák, 2011]

2.2.2. „Bangemannova zpráva“²²

Zpráva vznikla jako podkladový materiál pro zasedání Evropské rady konané v červnu 1994 na Korfu. Expertní skupina sestavila seznam klíčových oblastí, kterým by v budoucnu v rámci rozvoje informační společnosti měla být věnována pozornost. Jednalo se o oblasti, kde mělo dojít k určitým opatřením, a to jak na úrovni jednotlivých členských států, tak také na centrální úrovni EU.

Základní tezí zprávy bylo, že na financování rozvoje informační společnosti se má největší měrou podílet nikoli veřejný, ale soukromý sektor. Aby k tomu však mohlo dojít, je nezbytné nastavit optimální tržní podmínky a celkově liberalizovat telekomunikační sektor, což bylo členským státům, do jejichž kompetence tato pravomoc spadá, zprávou doporučeno. Zpráva vyzívá EC k urychlenému přijetí opatření zejména kvůli silícímu postavení ekonomické konkurence v podobě USA a Japonska. Skupina také identifikovala oblasti aplikace principů informační společnosti. Jednalo se o oblasti podpory zaměstnanosti (tehdy v podobě tzv. teleworkingu), elektronického zadávání veřejných zakázek, dálkového vzdělávání, elektronických zdravotnických systémů, řízení letového provozu, elektronických služeb pro malé a střední podniky, vytváření datových sítí univerzitního a výzkumného charakteru a v neposlední řadě také o oblast elektronické veřejné správy. Konkrétně bylo navrženo vybudování transevropské veřejné informační sítě, prostřednictvím které by došlo k významnému zjednodušení sdílení administrativních informací. [Highg-level, 1994] Zpráva zde předpokládá, že

²² Report on Europe and the Global Information Society: Recommendations to the European Council

s rozvojem sítě dojde ke zvýšení efektivity a transparentnosti veřejnosprávních služeb přičemž se sníží finanční náklady na zajištění jejich provozu.

V souvislosti Bangemannovou zprávou Evropská rada ještě v průběhu červnového zasedání schválila vznik nového orgánu s názvem **Rada informační společnosti**. Nově vzniklý orgán následně předložil EC k posouzení akční plán budování informační společnosti, který koncepčně i obsahově vycházel právě ze závěrů Bangemannova reportu. Komise plán s názvem Cesta Evropy k informační společnosti (*Europe's way to the information society*) (viz následující kapitola) schválila dne 19. července 1994.

Bangemannova zpráva představuje společně s Delorsovou Bílou knihou stěžejní materiály, které načrtly obrysy budoucí informační politiky EU a staly se tak základem moderní koncepce budování informační společnosti. Vliv těchto dvou dokumentů je v iniciativách EU pozorovatelný téměř až do konce devadesátých let dvacátého století, kdy došlo ke schválení Lisabonské strategie (viz kapitola č. 3.2.1.).

2.2.3. Akční plán Cesta Evropy k informační společnosti²³

Jak je již nastíněno v předchozí kapitole, plán vznikl na základě doporučení Bangemannovy zprávy a EC jej schválila 19. července 1994. Většina opatření, která plán definuje, měla být realizována do konce roku 1995. Plán upravuje aktivity v rámci čtyř následujících oblastí:

- **Regulace a právní rámec** – V této oblasti bylo hlavními cíli vytvoření konkurenčního prostředí liberalizací informační infrastruktury a ustavením kontrolních mechanismů, dále zde byla akcentována problematika standardizace, duševního vlastnictví či ochrany soukromí.
- **Informační sítě, jejich obsah a služby** – Mělo být vyvinuto maximální úsilí při rozvoji mobilních a satelitních komunikací, standardizaci v oblasti internetu a budování databází a služeb, jejichž vývoj byl doporučen již v Bangemannově zprávě. Konkrétně je zde zmíněn i vznik budoucího

²³ Europe's way to the Information Society: An Action Plan, COM(94) 347

programu výměny dat mezi úřady (*Interchange of Data between Administrations*) (dále jen IDA).

- **Sociální a sociálně-kulturní aspekty** – Zde označila komise za prioritní analyzovat dopady rozvoje informační společnosti regionální, ekonomickou, kulturní a sociální soudržnost obyvatel a identifikovat tak případná rizika a příležitosti.
- **Propagace informační společnosti** – V tomto bodě komise deklarovala záměr pořádání dní otevřených dveří, vydávání informačních brožur a vyzvala k co nejširšímu využívání elektronických nástrojů pro distribuci a publikování informací.

Doporučení o budování transevropské informační sítě veřejnosprávních úřadů je jediným konkrétním doporučením, které je možné považovat za relevantní k problematice dnešního eGovernmentu. Tento materiál je nicméně prvním akčním plánem EC, který se zabývá rozvojem informační společnosti, tedy prostředím, jehož existence přímo podmiňuje vznik a efektivní fungování elektronické správy.

2.2.4. Portál Europa.eu

EC hostila v Bruselu v únoru 1995 konferenci představitelů skupiny G-7 zaměřenou na problematiku „Globální informační společnosti“. Mezi hlavní témata konference patřil rozvoj otevřeného přístupu k informačním sítím, vytváření regulačních opatření a podpora hospodářské soutěže v ICT sektoru. V souvislosti s konferencí došlo ke spuštění dnes oficiálního informačního portálu EU Europa.eu²⁴.

²⁴ <http://europa.eu/>

EUROPA

Welcome to EUROPA, a WWW-server offering information on the European Union's goals and policies. EUROPA is a common endeavour of the EU's institutions, run by the European Commission.

[Live Chat with European Commissioner Marcelino Oreja](#)
[Full version of questions and answers](#)

- [THE EUROPEAN UNION](#) - An historical achievement
- [THE UNION'S INSTITUTIONS](#) - Who does what
- [THE UNION'S POLICIES](#)
- ["ON THE RECORD"](#) - Official documents from the Union
- [ON THE POLITICAL AGENDA](#) - Next steps to integration
- [PUBLICATIONS, ON LINE SERVICES, STATISTICS](#)
- [NEWSROOM](#)
- [NEAREST CONTACT POINTS](#)
- [WWW SERVERS IN EU OFFICES IN THE WORLD](#)
- [GOVERNMENTS ON LINE](#)

[WHAT'S NEW](#) on this service

[SEARCH](#) on this service

[ABOUT](#) Europa

Comments on the Europa service are welcome at europa@dg10.cec.be

© ECSC - EC - EAEC, Brussels-Luxembourg, 1995, 1996

Obraz 2: rozhraní první verze portálu Europa.eu [European, 1996]

Zajímavostí je, že přestože portál byl původně vytvořen pouze pro potřeby prezentace EU v rámci zmíněné konference, EC se později rozhodla učinit z portálu oficiální zdroj informací o EU. Postupem času se Europa.eu etablovala na jeden z největších internetových portálů. „Obsahuje přes šest milionů dokumentů a denní návštěvnost se pohybuje okolo 500 000 uživatelů, přičemž největší skupinu uživatelů tvoří právníci, akademici, novináři, studenti, profesionální organizace, státní organizace a další zainteresované osoby.“ [Simandl, 2009] Obsah stránek vyšší úrovně struktury portálu je dostupný ve všech 23 úředních jazycích unie a jejich správcem je oddělení EC pro komunikaci (*Directorate-General for Communication*). Portál však integruje webová sídla veškerých institucí, agentur a oddělení EC, jejichž

správa je plně v kompetenci jednotlivých organizací. Původně v tomto směru EU provozovala databázové centrum ECHO (*European Host Computer Organization*) se sídlem v Lucemburku. To se postupně transformovalo přes *I'am Europe* až k dnešnímu modernímu portálu Europa.eu.

Vedle širokého spektra informačních služeb portál nabízí mnoho dalších integrovaných online služeb. Za zmínku stojí zprostředkování zaměstnanců a práce, právní poradenství, prodej tištěných publikací EU nebo služby zajišťující obousměrnou komunikaci s orgány EU.

Mezi nejvýznamnější integrované součásti europa.eu patří:

- Portál **EUR-Lex**²⁵ poskytující přímý a bezplatný přístup k legislativním materiálům EU, k judikatuře evropského soudního dvora a k věstníkům EC.
- Portál **CORDIS** představuje informační službu v oblasti výzkumných a vývojových programů a projektů EU. Jedná se o platformu pro organizaci tzv. rámcových programů (*frameworks*).
- Stránky **EUROSTAT**²⁶ zprostředkovávají volný přístup do kompletní databáze statistik Evropského statistického úřadu.
- Portál evropské mobility **EURES**²⁷ je nástrojem pro vyhledávání zaměstnanců a pracovních příležitostí v rámci zemí EU.
- Portál **Vaše Evropa**²⁸, který nabízí informační servis pro občany a podniky žijící či podnikající v zemích EU v oblasti legislativy jednotlivých států. Na obsahu určenému pro občany se podílí generální ředitelství pro vnitřní trh a služby a za obsah určený podnikům odpovídá generální ředitelství pro podniky a průmysl.

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/>

²⁶ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

²⁷ <http://ec.europa.eu/eures>

²⁸ <http://europa.eu/youreurope/>

2.2.5. Zelená kniha o informacích veřejného sektoru

Zelená kniha je formát dokumentu vydávaný EC, jenž vymezuje tematický základ pro odbornou debatu na evropské úrovni. Smyslem dokumentu je iniciace diskuze a procesu konzultací určité tematiky mezi relevantními institucemi a odborníky z dané oblasti. Závěry a postřehy z široké diskuze pak mohou být publikovány jako tzv. bílá kniha. Zelená kniha tedy reprezentuje první iniciativy komise v oblasti řešení určité problematiky.

V souvislosti s problematikou eGovernmentu a informační společnosti vydala EC počátkem roku 1999 Zelenou knihu o informační politice (*Green paper on public sector information in the information society*²⁹). Materiál se zabývá problematikou dostupnosti a využívání informací v kontextu s jejich přínosem pro ekonomický růst a zvyšování zaměstnanosti. Samostatná kapitola je zde věnována i elektronické veřejné správě.

Dokument vychází z typologie služeb eGovernmentu, která byla představena skupinou rakouských odborníků v listopadu 1998 na konferenci o informační společnosti ve Vídni. [Nixon, 2009] Základem této typologie je nahlížení na elektronické služby z pohledu jejich funkce a pak také z pohledu oblasti jejich aplikace.

Funkce služeb jsou dále kategorizovány. První kategorií jsou služby informační, které umožňují na požádání získat rozříděné a klasifikované informace (např. www stránky). Druhou kategorií tvoří komunikační služby zajišťující interakci mezi veřejným a soukromým sektorem (např. e-mail či diskuzní fóra). Poslední, třetí, kategorií představují služby transakční, jež dovolují např. online nákup služeb a výrobků nebo odesílání dat prostřednictvím online formuláře.

Služby výše uvedených kategorií jsou pak aplikovány v následujících třech oblastech. V oblasti problematiky každodenního života, kdy uspokojují informační potřeby spojené např. s bydlením, prací nebo se vzděláváním. Elektronická podpora občanů a podnikatelů je druhou oblastí aplikace elektronických služeb. Služby zde

²⁹ COM(1998)585

představuje např. budování veřejně dostupných databází, aplikace elektronických formulářů nebo informační servis k úředním postupům. Poslední oblastí je oblast politické spolupráce, kde aplikované služby představují např. nástroje pro podporu rozhodovacího procesu nebo pro elektronické volby.

	Information services	Communication services	Transaction services
Everyday life	Information on work, housing, education, health, culture, transport, environment, etc.	Discussion for a dedicated to questions of everyday life ; Jobs or housing bulletin boards	e.g. ticket reservation, course registration
Tele-administration	Public service directory Guide to administrative procedures Public registers and databases	e-mail contact with public servants	electronic submission of forms
Political participation	Laws, parliamentary papers, political programmes, consultation documents Background information in decision making processes	Discussion for a dedicated to political issues e-mail contact with politicians	referenda elections opinion polls petitions

Obr 3: *Typologie služeb eGovernmentu* [European, 1999]

EC v tomto dokumentu zdůrazňuje rostoucí význam integrace služeb transakčního charakteru a poukazuje na možný dopad rozvoje eGovernmentu na celý informační trh a informační společnost. Dále poukazuje na potenciál využívání ICT při sběru dat a jejich následnému sdílení mezi veřejnosprávními institucemi, čímž dojde ke snížení administrativní zátěže občanů a podniků. V kontextu EU a sblížování státních politik je tento potenciál o to markantnější, že potřeba spolupráce a tedy i sdílení dat a informací stále roste. Vedle vymezení problematiky eGovernmentu kniha dále obsahuje přehled relevantní legislativy jednotlivých členských států unie a také shrnutí situace v USA.

V roce 1996 komise publikovala Zelenou knihu o veřejných zakázkách v EU (*Green paper on public procurement in the European union*³⁰), která obsahovala také kapitolu věnovanou elektronizaci výběrových řízení, tedy z dnešního pohledu službě eGovernmentu. Zelená kniha o informacích veřejného sektoru je však prvním

³⁰ COM(96)583

uceleným dokumentem kde se EC věnuje otázkám zavádění eGovernmentu komplexně.

2.3. Česká republika

Historie budování informační politiky sahá na území Česka až do padesátých let dvacátého století, kdy v roce 1953 vznikl Ústav technických a ekonomických informací (dále jen ÚTEIN), který se v roce 1966 stal kromě Státní technické knihovny a úseku výzkumu a racionalizace vědeckých, technických a ekonomických informací (dále jen VTEI) základní součástí tehdy založeného Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací (dále jen ÚVTEI). V období do roku 1990 byla koncepce informační politiky soustředěna na budování a automatizaci soustavy VTEI. Změna nastala až v roce 1991, kdy byla schválena dvě klíčová usnesení vlády. Jednalo se o usnesení vlády o zásadách státní informační politiky pro oblast informatizace³¹ a o řešení státního informačního systému (dále jen SIS) ČR³².

K 1. červenci 1991 pak Ministerstvo pro hospodářskou politiku a rozvoj (dále jen MHP) z role zřizovatele zrušilo ÚVTEI, jehož kompetence plně převedlo na nově vzniklé Národní informační středisko (dále jen NIS) [Vláda, 1991]. NIS bylo zřízeno jako koordinační orgán vlády České republiky s cílem všestranně zabezpečit podpůrnou účast státu při zapojení veřejného i soukromého sektoru do výstavby evropské a světové informační infrastruktury.

Budování SIS však prakticky začalo až v souvislosti s přijetím zákona č. 272/1996 Sb., o některých opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy z listopadu 1996. Tímto zákonem došlo k zániku mnoha institucí veřejné správy včetně NIS společně s MHP. Nově byl naopak zřízen **Úřad pro státní informační systém (ÚSIS)**, Nový zákon nicméně kompetence úřadu blíže nespecifikoval. *„Příslušný zákon, který měl ÚSISu kompetence přiřknout, nebyl v poslanecké sněmovně schválen a tak nikdo nevěděl, ani úřad sám, co má vlastně dělat.“* [E-government, 2007]

³¹ Usnesení vlády ČR č. 109: „o zásadách státní informační politiky ČR v oblasti informatizace“

³² Usnesení vlády ČR č. 208 „o řešení státního informačního systému ČR“

Na základě koncepce budování SIS, kterou následně úřad navzdory organizačním komplikacím sestavil, schválila vláda usnesením³³ z 1. července 1998 dokument s názvem *Základní teze rozvoje informačních systémů veřejné správy*. V rámci usnesení vláda tehdejšímu řediteli ÚSIS Janu Dubnovi uložila mimo jiné i zpracovat návrh budoucího zákona o SIS, včetně definice působnosti ÚSIS. Návrh zákona však nebyl z důvodů přehodnocení přístupu k SIS nikdy předložen (viz kapitola č. 2.3.2.) V říjnu 1998 pak vláda rozhodla³⁴ o vzniku Rady pro státní informační politiku, jejímž stěžejním úkolem bylo vypracovat ve spolupráci s ÚSIS koncepci informační politiky pro nadcházející léta. Finální verze koncepce byla schválena³⁵ koncem května 1999.

2.3.1. Státní informační politika – Cesta k informační společnosti

Cílem této koncepce bylo „...vybudovat a rozvíjet informační společnost, a tím vytvořit předpoklady zejména pro zlepšení kvality života jednotlivých občanů, zefektivnění státní správy a samosprávy a zkvalitnění podpory rozvoje podnikání.“
[Vláda, 1998]

Pro dosažení vytyčeného cíle bylo charakterizováno osm prioritních okruhů:

1. **Informační gramotnost** – V tomto bodě byl důraz kladen na potřebu zajištění zvyšování počítačové gramotnosti a na s tím spojené zařazení ICT a využívání internetu do výuky školských zařízení.
2. **Informatizovaná demokracie** – Ve smyslu zajištění práva občanů na přímý přístup k informacím.
3. **Rozvoj informačních systémů veřejné správy** – Pro zlepšení služeb poskytovaných občanům. V tomto bodě je zmíněna problematika eGovernmentu v souvislosti se zaváděním elektronického podpisu a záměrem vybudovat integrovaný informační systém veřejné správy.

³³ Usnesení vlády ČR č. 467 „k Základním tezím rozvoje informačních systémů veřejné správy a Tezím zavádění účinné ochrany osobních údajů“

³⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 19. října 1998 č. 680

³⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 31. května 1999 č. 525

4. **Komunikační infrastruktura** – Problematika budování této infrastruktury a zajištění liberalizace telekomunikačního trhu s cílem snížení poplatků za připojení k internetu.
5. **Důvěryhodnost a bezpečnost informačních systémů a ochrana osobních dat** – Konkrétně se uvádí problematika zavádění elektronických identifikátorů a elektronického podpisu a také záměr vybudování legislativního rámce a kontrolního orgánu pro oblast ochrany osobních dat.
6. **Elektronický obchod** – Vytváření předpokladů pro rozvoj elektronického obchodu jako nutné podmínky k zapojení do globální ekonomiky. Zmíněna je i vůle k harmonizaci legislativy v souladu s přístupy EU.
7. **Transparentní ekonomické prostředí** – Vytvoření portálu pro zveřejňování informací o státních výběrových řízeních a dotacích a podpora vzniku elektronických registrů ekonomických subjektů.
8. **Informační společnost: stabilní a bezpečná** – Zavádění speciálních bezpečnostních a identifikačních systémů a jejich propojení se systémy zahraničními zejména v oblastech obrany, krizového managementu a v oblasti ochrany životního prostředí.

Materiál obsahoval i požadavek na vytvoření harmonogramu, který byl schválen o rok později pod názvem „*Akční plán realizace státní informační politiky do konce roku 2002*“³⁶.

Na obsah Státní informační politiky částečně navázal i další strategický dokument s názvem Koncepce budování informačních systémů veřejné správy, který byl schválen³⁷ vládou v říjnu 1999.

³⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 31. května 2000 č. 527 „o Akčním plánu realizace státní informační politiky pro období do konce roku 2002“

³⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 11. října 1999 č. 1059 „k návrhu Koncepce budování informačních systémů veřejné správy“

2.3.2. Koncepce budování informačních systémů veřejné správy

Klíčovým tématem koncepce, jejímž autorem je ÚSIS, je růstu efektivity výkonu veřejné správy, který je potenciálně dosažitelný aplikací IT, ICT a celkovou informatizací veřejného sektoru. Zvýšení efektivity a autority veřejné správy je pak deklarováno i jako jeden ze tří stěžejních cílů koncepce, který dále doplňují zvýšení transparentnosti a rozvoje ekonomického prostředí a posílení důvěry občanů ve veřejnou správu. [ÚSIS, 1999] Jak je již patrné z názvu dokumentu, největší prostor je věnován otázkám komplexní optimalizace a koordinovaného budování informačních systémů veřejné správy (dále jen ISVS).

Text je rozdělen do pěti tematických celků. Jedná se o kapitoly zaměřené na stanovení obsahu ISVS, zajištění funkčnosti ISVS, systému vzdělávání pracovníků veřejné správy, veřejné informační službě (VIS) a partnerství veřejného a soukromého sektoru. Každá kapitola obsahuje charakteristiku problému, možná východiska i seznam konkrétních úkolů pro příslušné úřady včetně rámcového harmonogramu zpracování a předložení Radě vlády České republiky pro státní informační politiku.

Vypracováním jednotlivých úkolů bylo nejčastěji pověřeno Ministerstvo vnitra, ÚSIS, Národní bezpečnostní úřad (dále jen NBÚ) či Ministerstvo kultury.

Deklarována je i potřeba vzniku tzv. společné komunikační infrastruktury veřejné správy a „*referenčního sdíleného a bezpečného rozhraní informačních systémů*“ jenž by dovozoval propojení základních registrů, jejichž vznik je v koncepci také ukotven. Návrh konkrétně počítá se zřízením registru územní identifikace, registru nemovitostí, registru ekonomických subjektů a registru obyvatel (viz kapitola č. 4.3.1.).

Principy této koncepce byly o rok později detailněji rozpracovány a staly se základem zákona o informačních systémech veřejné správy (viz kapitola č. 3.3.2.).

2.3.3. Zákon o svobodném přístupu k informacím

Zákon³⁸ byl zveřejněn ve sbírce zákonů v roce 1999 a na jeho základě vznikla od 1. ledna 2000 státním orgánům, územně samosprávním celkům a jejich orgánům a ostatním veřejným institucím povinnost poskytovat a zveřejňovat informace. Zákon také specifikuje, jaké informace mohou a nemohou být poskytovány, stejně jako jejich formu, případně okolnosti za jakých je informace poskytnuta. Z hlediska významu tohoto legislativního materiálu v kontextu s problematikou elektronické veřejné správy je zásadní fakt, že zákon upravuje i poskytování informací v elektronické formě.

2.4. Shrnutí dosaženého pokroku

USA v této první vývojové etapě figuruje jako jednoznačný lídr v aplikaci IT do státní správy. Na této situaci má významný podíl zejména progresivní politika Clintonovy administrativy v čele s viceprezidentem Gorem i silná akademická tradice v oblasti vývoje IT. V období do roku 2000 došlo v USA k přijetí řady legislativních dokumentů a spuštění několika významných projektů, v jejichž důsledku se postupně rozšiřovalo využívání ICT v interních procesech státní správy. Nejvyšší potenciál ICT byl v tomto období v USA spatřován v automatizaci rutinních kancelářských postupů a v možnostech snadné distribuce informací prostřednictvím internetu. Významnou roli hrálo i snižování nákladů na státní správu a eliminace byrokratické zátěže občanů. Heslem americké informační politiky bylo v té době „budujeme informační infrastrukturu“, což Al Gore rozšířil ve významném projevu k Mezinárodní telekomunikační unii v Buenos Aires na GII (globální informační infrastrukturu).

Na úrovni EU je otázce aplikace IT a ICT věnována pozornost především v souvislosti s budováním „informační společnosti“ a to již od roku 1993. Hlavní přínos využívání ICT zde byl na rozdíl od USA spatřován v potenciálním přínosu pro zvyšování zaměstnanosti a konkurenceschopnosti. Důvody lze najít v historických souvislostech vzniku unie, které jsou spojeny s myšlenkou hospodářské a

³⁸ Zákon č. 106/1999 Sb., „o svobodném přístupu k informacím“

ekonomické spolupráce. V situaci, kdy byl integrační proces v podstatě na samém začátku, je logické, že se EC primárně věnovala záležitostem, které de-facto stály za jejím vznikem. Přesto, že již Bangemannova zpráva částečně nastínila nutnost elektronizace administrativních procesů, tak prvním praktickým krokem ve smyslu eGovernmentu dnešního pojetí představuje až spuštění portálu Europa v roce 1995. Samotný pojem eGovernment se pak poprvé objevuje až o čtyři roky později v Zelené knize o informacích ve veřejné správě.

Nejvýznamnější iniciativu této vývojové etapy představuje pro dnešní eGovernmentu v ČR, až v roce 1999 vydaná Koncepce budování informačních systémů veřejné správy (viz kapitola č. 2.3.2.). Zvýšení efektivity veřejné správy zaváděním ICT je zde explicitně definováno jako jeden z pilířů koncepce. Vzniku této koncepce však předcházelo téměř čtyřicetileté období snah o automatizaci soustavy VTEI, nicméně k rozvoji legislativního rámce a nezbytných iniciativ začalo v tuzemsku v oblasti budování elektronické veřejné správy docházet až v souvislosti se změnou politického režimu po roce 1989. Jednoznačný legislativní náskok USA tak nejmarkantněji ilustruje přijetí zákona o svobodném přístupu k informacím, k jehož přijetí došlo o 32 let dříve než se tomu tak stalo v ČR. K opravdovému posunu ČR v oblasti eGovernmentu začalo docházet až ve spojitosti se vznikem Ministerstva informatiky v roce 1993 a zejména pak s příchodem ministra Langer, který později představil komplexní koncept soustavy eGovernmentu. Ke konci této etapy jsou na úrovni ČR pozorovatelné také určité snahy o implementaci informační politiky EU, které souvisely s blížícím se vstupem do EU.

V průběhu této vývojové etapy lze pozorovat obrovské rozdíly v úrovni elektronizace veřejné správy analyzovaných regionů. Následující kapitoly pak jasně ilustrují, jak se v průběhu další dekády tyto rozdíly pomalu smazávaly.

3. Druhá vývojová etapa – eGovernment v letech 2000 až 2009

3.1. USA

3.1.1 Portál FirstGov.gov

V září roku 2000 byla spuštěna přelomová online služba *FirstGov.gov*. Jednalo se o první portál zprostředkovávající přístup k veškerým tehdy dostupným zdrojům informací federální veřejné správy.

FIRSTGOV
Your First Click to the U.S. Government

[Home](#) | [Privacy & Security](#) | [Help](#) | [FAQ](#) | [Site Map](#) | [First-Time User](#)

Featured Subjects

- [Online Social Security](#)
- [About Elections & Voting](#)
- [Preparing for a Storm](#)
- [Own a Home](#)
- [SafeUSA](#)
- [Federal Asset Sales](#)

- [WELCOME to FirstGov](#)

- [Online Transactions](#)
- [Federal Business Opps.](#)

- [Past Features](#)

U.S. Government

- [Executive Branch](#)
- [Legislative Branch](#)
- [Judicial Branch](#)

State & Local

[Click for state and local information](#)

FirstGov Partners

[Click for FirstGov Partners](#)

Your Feedback

- [Feedback by Topic](#)
- [Feedback by Agency](#)
- [Feedback to FirstGov](#)

Keyword Search

Search for:

[Search Tips](#)

Interesting Topics

Agriculture and Food Farms, Food, Nutrition	Home and Community Your Home, Mail, Emergencies
Arts and Culture Museums, History, Grants	Learning and Jobs Students, Jobs, Training
Business and Economy Business Advisor, Statistics, Trade	Library and Reference Laws, Regs, Stats and Pubs
Common Interests Kids, Disabilities, Seniors, Veterans	Money and Taxes Your Money, Taxes, U.S. Budget
Consumer Services and Safety Recalls, Complaints, Safe Workplaces	Public Service Opportunities Government Jobs, Volunteering
Environment and Energy Environment, Energy, Weather	Recreation and Travel Parks, Passports, Air Traffic Advisory
Federal Benefits and Grants Social Security, Medicare, Grants	Science and Technology Patents, Space, Research, Grants
Healthy People Health Insurance, Disease	The U.S. in the World Defense, Trade, Immigration

Obraz 4: rozhraní portálu *FirstGov.gov* [President's, 2000]

Vedle přístupu k fondu Kongresové knihovny (*The Library of Congress*) bylo možné získat informace např. o aktivitách Národního úřadu pro letectví a kosmonautiku (*National Aeronautics and Space Administration*) (dále jen NASA) a o aktivitách mnoha dalších úřadů. Vedle role centralizovaného informačního zdroje zastával portál také funkci komunikačního nástroje. Skrze rozhraní *FirstGov* bylo možné prostřednictvím elektronických formulářů obhospodařovat osobní účty sociálního pojištění, porovnávat nabídky zdravotního pojištění případně podat žádát o půjčky na studium.

Na uvítací stránce portálu tehdejší prezident Clinton k portálu uvedl: „*Tento monumentální průlom v poskytování přímého přístupu k veřejnosprávním službám pomůže Američanům napříč zemí a napříč celým světem najít informace a zdroje, které potřebují a to kliknutím myši – rychle a jednoduše*“ [President's, 2000]

V roce 2007 byl na základě telefonického průzkumu a uživatelských doporučení portál přejmenován na **USA.gov**³⁹, pod tímto názvem je dostupný dodnes.

3.1.2. Citizen-Centered E-Government: Developing the Action Plan

V červenci 2001 publikoval formou memoranda Úřad pro řízení a rozpočet akční plán zaměřený na budoucí rozvoj služeb eGovernmentu. Materiál byl adresovaný zaměstnancům státních úřadů a jednalo se tehdy o vůbec první iniciativu, kde byla orientace na uživatele služeb eGovernmentu definována jako zásadní priorita. Jádrem plánu bylo sestavení meziinstitucionálního výkonného orgánu tzv. ***E-Government Task Force***, který tvořilo několik desítek odborníků z více než dvacítky vybraných ministerstev a úřadů. Skupina měla za úkol v průběhu maximálně šesti týdnů identifikovat konkrétní možnosti aplikace zlepšení uživatelských služeb ve čtyřech základních oblastech.

Jednalo se o:

- **Služby občanům (*Government-to-Citizen, G2C*)** s cílem jednoduše dostupné a vysoce kvalitní služby.

³⁹ <http://www.usa.gov/>

- **Služby podnikům** (*Government-to-Business, G2B*) s cílem omezit byrokratickou zátěž podniků využíváním elektronických formulářů.
- **Mezivládní vztahy** (*Government-to-Government, G2G*) s cílem usnadnit státům (USA) plnit administrativní požadavky federální správy a zároveň usnadnit měření výkonnostních ukazatelů zejména v oblasti dotací.
- **Interní výkonnost a efektivita** (*Internal Efficiency and Effectiveness, IEE*) s cílem zvýšit efektivitu a snížit náklady federální správy využíváním elektronických nástrojů zejména v oblasti finančního a znalostního managementu. [Office, 2001]

Na základě přezkoumání a následného schválení doporučení pracovní skupiny vydal Úřad pro řízení a rozpočet v únoru 2002 dokument s názvem *E-Government Strategy*. Výsledkem úspěšné implementace strategie mělo být docíleno především zmíněného zvýšení dostupnosti a elektronických služeb pro občany a dále pak také např. odstraněním duplicitních procesů na jednotlivých úrovních správní struktury, jakožto i jejím celkovým „zeštíhlením“ nebo urychlení implementace nástrojů elektronické autentizace uživatelů na bázi elektronického podpisu.

3.1.3. Electronic Signatures in Global and National Commerce Act⁴⁰ (ESIGN)

Kongres Spojených států v červenci 2000 schválil ještě jeden, v kontextu s tématem této práce, zajímavý zákon. Dokument, často citovaný pod zkratkou ESIGN, měl napomoci rozšíření institutu elektronického podpisu, který může mimo jiné stimulovat objem elektronicky realizovaných obchodních transakcí národního i mezinárodního charakteru.

Od října 2000, kdy vešel zákon v platnost, mají na území USA smlouvy a další druhy dokumentů opatřené elektronickým podpisem stejný právní účinek jako jejich papírový ekvivalent. Použití elektronického podpisu je dobrovolné a zákon

⁴⁰ The Electronic Signatures in Global and National Commerce Act ESIGN, Pub. L. No. 106-229

ustavuje právo občana či subjektu na odmítnutí užití elektronického podpisu a použití vlastnoručního.

Materiál přinesl první ucelený legislativní rámec upravující užívání elektronického podpisu, jakožto nástroje snížení nákladů na správu dokumentů. Zavedení institutu elektronického podpisu „legalizující“ právní účinnost elektronické verze formulářů a smluv tak nepřímo podporuje jejich zavádění do praxe.

Vedle již zmíněných ekonomických výhod je jejich používání užitečné i z hlediska možností přístupu k elektronicky podepsaným dokumentům, neboť zákon nařizuje, aby kopie elektronicky podepsaného dokumentu byla přístupná všem zainteresovaným stranám právního aktu.

3.1.4. E-Government Act of 2002⁴¹

Jako hlavní cíle zákona publikovaného 17. prosince 2002 je možné vymezit podporu využívání internetu a elektronických služeb veřejné správy, celkové zvýšení transparency státní správy, stejně jako zajištění snazšího přístupu k vládním informacím a službám v souladu s právními předpisy upravujícími ochranu soukromí, národní bezpečnost, uchovávání záznamů a další relevantní oblasti. Za účelem zajištění efektivní synchronizace aktivit jednotlivých úřadů při realizaci výše uváděných priorit zřizuje zákon, v rámci OMB, nový útvar pro eGovernment, tzv. *Office of Electronic Government & Information Technology* (dále jen OEG).

Zákon dále upravuje také vznik fondu pro financování interinstitucionálních projektů z oblasti koordinace a plánování rozvoje eGovernmentu, zejména rozvoje elektronického podpisu a webových stránek jednotlivých institucí, stejně jako financování, v úvodu této kapitoly již zmíněného, portálu firstgov.gov. Správou fondu byla, společně s GSO, pověřena také nově vzniklá OEG. Zákon také sjednotil předpisy upravující vznik a chod, v kapitole č. 2.1.8. již charakterizované, rady CIO. Většina konkrétních úkonů měla být realizována ve lhůtě následujících tří měsíců, tedy do 17. března 2003, nicméně zákon stanovil i dvouletou lhůtu plnění, a to pro přechod veškerých webových stránek státních institucí na zabezpečený protokol

⁴¹ The E-Government Act of 2002, Pub. L. No. 107-347

(https) a zavedení sekce „*about*“, obsahující základní informace o organizační struktuře a poslání konkrétní instituce.

V souvislosti s deklarovaným cílem zákona podporovat rozšíření elektronických služeb je v textu dokumentu svým způsobem zohledněn i jev tzv. informační propasti. Kapitola vymezující zodpovědnost federálních úřadů, obsahuje mimo jiné nařízení zhodnotit při budování informační strategie také její dopad na občany s omezeným přístupem k ICT a internetu.

Text samotného zákona je rozdělen do pěti kapitol podle oblastí působnosti. Kapitola č. 2 zaměřená na informační bezpečnost bývá citována jako „***Federal Information Security Management Act of 2002***“ (dále jen FISMA) a kapitola č. 5 upravující problematiku ochrany důvěrných informací jako „***Confidential Information Protection and Statistical Efficiency Act***“ (dále jen CIPSEA).

E-government Act obsahuje další definici pojmu eGovernment, respektive „*electronic government*“.

Electronic government je proces, při kterém vláda využívá internet a webové aplikace či další informační technologie s cílem

- a) zvýšení dostupnosti informací a zlepšení procesu poskytování služeb veřejnosti i dalším správním entitám; nebo*
- b) přispět ke zlepšení interních procesů zvýšením jejich efektivity, účinnosti a kvality případně jejich transformací. [USA, 2002]*

V roce 2003 vydala OMB, v souvislosti s implementací zákona, dvě memoranda určené vedoucím představitelům úřadů a dalších státních institucí. V srpnu bylo publikováno memorandum⁴² sloužící jako příručka či soubor konkrétních kroků pro implementaci zákona a v listopadu pak OEG, jakožto součást OMB, vydala instrukce⁴³ pro CIO, jak postupovat při tvorbě výročních zpráv mapujících jejich aktivity.

⁴² Memorandum M-03-18 Implementation „Guidance for the E-Government Act of 2002“

⁴³ Reporting Instructions for the E-Government Act of 2002

3.1.5. OPEN Government Act of 2007⁴⁴

Tento federální zákon vznikl z potřeby aktualizace FOIA (viz kapitola č. 2.1.1.). V souvislosti s poplatky spojenými s administrativou okolo poskytování informací se zavádí pojem „zástupce médií“ a „médiá“ jako další entity, které jsou vedle občanů a institucí oprávněny žádat zpřístupnění informací. Správním úřadům nově vzniká povinnost přidělit žádostem o informace, které není možné vyřídit během desetidenní lhůty, unikátní evidenční číslo a zřídit infolinku a online službu zprostředkovávající informace o průběhu řízení spojeného s žádostí.

Ve zkratce tedy nový zákon upravuje nedostatky původního zákona z roku 1966, čímž přispívá ke zvýšení spolehlivosti správních orgánů omezením prostoru pro průtahy a zdržování vyřizování žádostí o poskytnutí informací. Částečně pak také upravuje i využívání elektronických informačních nástrojů a přispívá tak k rozvoji služeb eGovernmentu.

V roce 2008 deklaroval tehdejší prezidentský kandidát Barack Obama⁴⁵ svůj záměr zřídit v rámci Úřadu pro vědecko-technickou politiku (*Office of Science and Technology Policy*) novou pozici tzv. **Chief Technology Officer** (dále jen CTO). Pozici následně skutečně vytvořil, nicméně již v roli prezidenta USA a to hned první den v úřadu, tedy 20. ledna 2009. Hlavní kompetence CTO reprezentuje aplikace technologií, zejména pak ICT, do procesů vytváření nových pracovních pozic, snižování nákladů na zdravotní péči a zajišťování národní bezpečnosti. Historicky první CTO Aneesh Chopra byl jmenován prezidentem v březnu 2009.

⁴⁴ Openness Promotes Effectiveness in our National Government Act, Pub. L. No. 110-175

⁴⁵ Barack Hussein Obama

3.2. Evropská unie

3.2.1 Lisabonská strategie a iniciativa eEurope

V březnu roku 2000 byla na zasedání Evropské rady v Lisabonu schválena všemi členskými státy EU komplexní strategie rozvoje ekonomiky unie s výhledem do roku 2010. Podle místa konání je tato strategie označována za tzv. Lisabonskou strategii. Strategie měla přispět k tomu, aby se unie do roku 2010 stala „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností“. [Lisabonská, 2012] Konceptně byla strategie postavena na třech pilířích, jež reprezentovaly prioritní oblasti pro zavedení konkrétních opatření. Jedná se o ekonomický pilíř, sociální pilíř a ekologický pilíř. V souvislosti s problematikou eGovernmentu je nejvýznamnější pilíř ekonomický, jehož hlavní součástí jsou opatření vedoucí k rozvoji informační společnosti v podobě iniciativy **eEurope**.

V prosinci roku 1999 představila EC na zasedání v Helsinkách svou vizi rozvoje informační společnosti s názvem **eEurope: An Information society for all**⁴⁶. V souvislosti s prezentací nové iniciativy pak tehdejší předseda EC Romano Prodi zdůraznil přínos budování informační společnosti pro obyvatele EU a definoval následující hlavní cíle iniciativy:

- *přivést každého občana, každou domácnost, školu, podnik a úřad do digitálního věku on-line;*
- *vytvořit Evropu s digitální gramotností a s podporou podnikatelské kultury otevřené pro moderní informační technologie;*
- *zajistit, aby informační společnost byla sociálně inkluzivní, tj. „pro všechny“.*

[Slovník, 2012]

Tato iniciativa byla na lisabonském zasedání schválena a stala se tak hlavním nástrojem realizace Lisabonské strategie v oblasti informační politiky. Konkrétně byl

⁴⁶ Communication of 8 December 1999 on a Commission initiative for the special European Council of Lisbon, 23 and 24 March 2000 - eEurope - An information society for all COM(1999) 687 final

schválen záměr sestavit do červnového zasedání EC komplexní akční plán iniciativy eEurope a došlo k vymezení deseti hlavních priorit iniciativy. Jednalo se o elektronizaci eResearch, eSecurity, eEducation, eWorking, eAccessibility, eCommerce, eContent, eHealth, eTransport a o **eGovernment**. [Vlasák, 2011]

3.2.2. Akční plán eEurope 2002⁴⁷

Plán byl na základě schválení iniciativy eEurope, jakožto součásti realizace lisabonské strategie v oblasti rozvoje informační společnosti, představen v červnu 2000 na zasedání Evropské rady v portugalské Santa Maria da Feira. Dokument definoval konkrétní postup ve třech oblastech. První oblastí je zavádění levnějšího, rychlejšího a bezpečnějšího internetu, druhou oblast představují investice do občanů a dovedností a třetí oblastí je stimulace používání internetu. Napříč těmito prioritními kategoriemi byla nařízena řada opatření upravujících rozvoj elektronického vzdělávání, obchodu, bezpečnosti elektronických služeb, informačních služeb ve zdravotnictví. V souvislosti s tématem této práce je však důležitá oblast třetí, tedy stimulace používání internetu, která mimo jiné upravuje i online státní správu, tedy eGovernment.

EC požaduje přehodnocení procesů ve státní správě v kontextu s přibližováním správy k občanům a se snižováním jejich byrokratické zátěže. Komise v oblasti eGovernmentu deklarovala ve spolupráci s členskými státy vyvinout maximální úsilí pro dosažení následujících cílů:

Do konce roku 2001

- Maximálně propagovat používání elektronického podpisu (dále jen EP) ve veřejné správě
- Propagovat výměnu zkušeností ve veřejné správě stejně jako využívání software na bázi tzv. *Open Source*
- Zpřístupnit veškeré základní transakce EC online

⁴⁷ eEurope 2002 - An Information society for all - Draft Action Plan prepared by the European Commission for the European Council in Feira - 19-20 June 2000, COM(2000) 0330

Do konce roku 2002

- Plně využívat institut EP a open source software
- Zpřístupnit online klíčové informace z oblasti veřejné správy, interní administrativy, dopravy, kultury a ekologie
- Zrychlit administrativní proces online vyřizování žádostí o zápis nově vzniklé společnosti.

Smyslem akčního plánu nebylo pouze docílit posílení konkurenceschopnosti EU, ale také zvýšit kvalitu života občanů. Jednalo se o první ze série akčních plánů, které EC v rámci iniciativy eEurope průběžně vydávala až do roku 2005 (viz následující kapitoly).

3.2.3. Akční plán eEurope+⁴⁸

S cílem implementace stěžejních prvků plánu eEurope 2002 i v rámci informačních politik států, připravujících se na vstup do EU, došlo ke vzniku doplňujícího plánu eEurope+. Plán byl oficiálně vyhlášen na summitu EU v Goteborgu v červnu 2001. Na obsahu, krom orgánů EC, participovaly také kandidátské státy. Hlavní body plánu se nelišili od jádra eEurope 2002, byl však zohledněn fakt, že situace v relevantních sektorech může být v případě kandidátských států na jiné úrovni než situace ve státech členských. Plán byl tedy rozšířen o další dva body.

Jednalo se o požadavky na urychlení zajištění přístupu k dostupným komunikačním službám pro všechny a na přijetí a implementaci legislativy v oblasti problematiky informační společnosti. Dosažení cílů plánu bylo na rozdíl od původního plánu eEurope 2002 stanoveno na rok 2003. Česká republika se, z tehdejší pozice kandidátského státu, k plánu také připojila a to na základě několika vládních usnesení (viz kapitola č. 3.3.3.).

S cílem usnadnění srovnání a výměny informací o pokrocích a výsledcích implementace akčního plánu byla v polovině roku 2002 vydána zpráva o pokroku

⁴⁸ eEurope+ 2003 Action Plan: A co-operative effort to implement the Information Society in Europe,

eEurope+ a v roce 2004 pak i finální zpráva o pokroku eEurope+. Druhý zmíněný dokument nabízí shrnutí výsledků plánu a charakterizuje oblasti, kterým by měla být věnována pozornost v budoucnu. Uvádí, že v souvislosti s implementací akčního plánu v kandidátských zemích bylo v únoru 2004 již 50 % veřejných služeb dostupných na základní úrovni (informace jsou dány k dispozici online, nebo je umožněna jednosměrná interakce). 8 % služeb nabízelo dvousměrnou interakci nebo plnohodnotné online transakce. Další 1 % služeb bylo předmětem pilotních projektů a plány existovali na 9 % služeb. [Evropská, 2002b]

3.2.4. Akční plán eEurope 2005⁴⁹

Plán byl schválen na základě usnesení Rady ministrů z ledna 2003, představen však byl již na zasedání Evropské rady v Seville v červnu 2002. Konceptně navazuje na akční plán eEurope 2002 a vytyčuje strategické cíle do roku 2005. Dokument rovněž obsahuje shrnutí pokroku v rámci předchozího programu eEurope2002. Uvádí se v něm, že počet domácností s připojením na internet se zdvojnásobil, ceny internetu se snížily, právní rámec elektronického obchodu byl z větší části zaveden.

V samotném plánu je pak důraz kladen na podporu rozvoje bezpečnosti elektronických služeb a na problematiku regulace cen v oblasti zpřístupňování informační infrastruktury. Konkrétní požadavky na jednotlivé členské státy byly zavedení moderních služeb veřejné správy, zejména nástrojů eGovernmentu, e-vzdělávání a e-zdravotnictví a dále pak také vytvoření dynamického prostředí pro elektronický obchod.

Plán je sestaven ze čtyř odlišných, ale propojených nástrojů. Prvním nástrojem jsou koncepční opatření k přehodnocení a přizpůsobení legislativy na národní a evropské úrovni, s účelem zajistit, aby legislativa zbytečně nebránila vzniku nových služeb, posílení konkurence a interoperability, zlepšení přístupu k různým sítím a ukázat politické vedení. Druhým nástrojem je usnadnění výměny

⁴⁹ Communication of 28 May 2002 from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – The eEurope 2005 action plan: an information society for everyone, COM(2002) 263 final

zkušeností, zásad správné praxe a předváděcích projektů, ale také sdílení ponaučení z chyb. Třetí nástroj představuje zlepšení cílení koncepčních opatření na základě sledování a srovnávání pokroku v dosahování cílů a politik těchto koncepčních opatření. Čtvrtým nástrojem je vznik synergií mezi navrhovanými činnostmi na základě informací od řídicí skupiny.

Implementaci plánu koordinoval řídicí výbor pro eEurope 2005 sestavený z představitelů členských a přistupujících států a ze zástupců EC. Za účelem koordinace finanční podpory implementace eEurope 2005 byl 17. listopadu 2003 společným rozhodnutím Evropské rady a Evropského parlamentu schválen vznik komunitárního programu MODINIS.

Program má čtyři základní cíle:

- sledování plnění ve členských státech a srovnávání s nejlepší praxí ve světě při použití oficiálních statistik (tam, kde je to možné)
- podporu úsilí vyvíjeného členskými státy v rámci eEurope na národní, regionální a lokální úrovni pomocí analýzy nejlepších praktik v rámci eEurope a pomocí rozvoje mechanismů výměny zkušeností
- analýzu ekonomických a sociálních důsledků přechodu na informační společnost. Řídicímu výboru eEurope 2005 poskytovat potřebné informace nezbytné pro strategické řízení Akčního plánu eEurope 2005
- připravovat založení budoucí struktury pro otázky sítí a informační bezpečnosti na evropské úrovni, jak předpokládá Akční plán eEurope 2005 (s ohledem na zlepšující se sítě a informační bezpečnost) [European, 2002a]

3.2.5. Strategie i2010, evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost⁵⁰

Jedná se o komplexní strategii pro oblast rozvoje informační společnosti a médií pro období mezi lety 2005 až 2009, vycházející z předchozích, výše uvedených, evropských plánů a zejména pak z akčního plánu eEurope 2005. Nově je zde věnována pozornost médiím a obsahu. Dokument byl zveřejněn Evropskou komisí 1. června 2005. Dne 15. března 2006 pak byla na základě rozhodnutí⁵¹ EC ustavena skupina odborníků na vysoké úrovni⁵² pro poskytování poradenství při provádění a rozvoji strategie i2010. Skupina se skládala ze zástupců členských států EU, kteří se ve svých národních státech zabývali otázkami informační společnosti a mohli tak zajistit koordinaci mezi vnitrostátními veřejnými orgány činnými v různých oblastech působnosti iniciativy i2010. Ve skupině byli zastoupeni také pozorovatelé z přístupujících zemí a zemí EHP⁵³.

Strategický rámec dokumentu tvoří tři hlavní pilíře označované jako tři „i“ odvozené ze slov inovace, investice a integrace do každodenního života.

Konkrétně se však jedná o požadavky:

- Dobudovat jednotný evropský informační prostor, který podpoří otevřený, soutěžní a obsahově bohatý vnitřní trh pro elektronické komunikace a digitální obsah. V rámci této priority se EC zaměří na interoperabilitu, bezpečnost, zvyšování rychlosti připojení k internetu a bohatost nabízeného obsahu
- Posílit inovace a investice do výzkumu v oblasti ICT. Kromě podpory výzkumu jde také o rozvoj podnikání v ICT a reorganizaci podnikatelských procesů s využitím ICT

⁵⁰ i2010 eGovernment Action Plan: Accelerating eGovernment in Europe for the Benefit of All COM(2005) 229

⁵¹ 2006/215/EC

⁵² i2010 High Level Group.

⁵³ Evropský Hospodářský Prostor

- Rozvíjet všem přístupnou informační společnost podporující růst a vytváření nových pracovních míst, lepší veřejné služby a kvalitu života. Jde o rozvoj takové informační společnosti, která nebude nikoho vynechávat či vylučovat a prostřednictvím použití uživatelsky příjemných informačních a komunikačních technologií bude nabízet vysoce kvalitní a dostupné veřejné služby [Ministerstvo, 2008f]

3.2.6. Akční plán eGovernment 2006⁵⁴

V rámci strategie i2010 vydala EC několik doporučení a akčních plánů. V dubnu 2006 byl vydán akční plán pro oblast problematiky eGovernmentu s originálním názvem *i2010: eGovernment Action Plan*. Plán se týkal otázek urychlení implementace nástrojů eGovernmentu v Evropě. K tomu mělo dojít modernizací a zvýšením efektivity veřejných služeb, poskytováním kvalitnějších a bezpečnějších služeb obyvatelům, zohledněním požadavků podniků v oblasti odstraňování byrokracie a zajištěním mezinárodní kontinuity poskytovaných služeb.

Plán byl postaven na následujících pěti prioritních oblastech:

- **Všeobecná přístupnost** – EC deklarovala svoje úsilí o podporu členských států při zavádění opatření vedoucích k eliminaci tzv. jevu digitální propasti (*digital divide*) tak, aby ze služeb eGovernmentu mohli mít prospěch všichni občané.
- **Zvýšená efektivita** – Členské státy zavázaly ke zvýšení efektivity státní správy a snížení byrokracie prostřednictvím aplikace ICT do správních procesů. Akční plán stanovuje zavedení systému srovnávání a hodnocení dopadu a přínosu eGovernmentu.
- **Realizace klíčových předpokladů** – Těmi se v rámci optimalizace eGovernmentu v tomto dokumentu rozumí zavedení nástrojů elektronické

⁵⁴ i2010 eGovernment Action Plan - Accelerating eGovernment in Europe for the Benefit of All, COM(2006) 173 Final

archivace, nástrojů pro ověřování pravosti (autentifikaci) dokumentů a správa elektronické identifikace (eID) pro přístup k veřejným službám.

- **Zvýšená spolupráce v rozhodovacím procesu** – Akční plán navrhuje členským státům podporovat rozvoj projektů zapojujících prostřednictvím ICT občany do rozhodovacího procesu a budovat tak funkční eDemokracii.
- **Služby s širokým dopadem na společnost** – Takovou službou se zde rozumí například online zadávání veřejných zakázek. Členské státy by měli do roku 2010 elektronicky vyřizovat nejméně 50% z celkového ročního objemu veřejných zakázek. [Commission, 2006]

Aplikace těchto priorit do politik jednotlivých členských států do roku 2010 měla přinést především zvýšení přínosu eGovernmentu jak pro občany a podniky, tak i pro EU jakožto celek.

3.3. Česká republika

3.3.1. Elektronický podpis

V červnu roku 2000, tedy o téměř čtyři měsíce dříve než v USA, vešel v platnost ESIGN (viz kapitola č. 3.1.3.). Tím nabyl v ČR právní účinnosti **Zákon o elektronickém podpisu**⁵⁵. Jeho základ tvořila směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1999/93/ES *o zásadách Společenství pro elektronické podpisy*. Na přípravě zákona se podílel jak ÚSIS, tak později i, dnes již zaniklý, předchůdce nynějšího Sdružení pro informační technologie a telekomunikace⁵⁶ s názvem „Sdružení pro informační společnost“. Samotný zákon pak, v souladu s výše uvedenou směrnicí Evropských společenství, upravuje „*používání elektronického podpisu, elektronické značky, poskytování certifikačních služeb a souvisejících služeb poskytovateli usazenými na území České republiky, kontrolu povinností stanovených tímto zákonem a sankce za porušení povinností stanovených tímto zákonem.*“ [Česká, 2000]

⁵⁵ Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů

⁵⁶ www.ictu.cz

Zákon obsahuje dvě definice pojmu „*elektronický podpis*“. Jedná se o:

1. širší, obecnou definici pojmu: „*údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě.*“
2. definici pojmu „*zaručený elektronický podpis*“ (dále jen ZEP) jímž se rozumí EP který: „*je jednoznačně spojen s podepisující osobou, umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, a který je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.*“ [Česká, 2000]

Vzniklý legislativní materiál skutečné zavádění EP do praxe urychlil jen velmi málo. Tento fakt je dán tím, že zákon sice specifikoval pravidla využívání EP, nicméně nestanovil mechanismy pro ověření korektní aplikace tohoto nástroje. Rozšíření EP bránilo i to, že nebyly stanoveny konkrétní normativní podmínky pro vydávání osvědčených certifikátů, jenž tvoří jádro systému výše definovaného ZEP.

Tuto situaci se jako první, rok po vydání původního zákona, snaží řešit až Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen ÚOOÚ), který v říjnu 2001 vydává k zákonu vyhlášku. **Vyhláška č. 366/2001 Sb. k e-podpisu** upřesňuje povinnosti kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb a požadavky na prostředky pro bezpečné vytváření a ověřování EP. Dalším krokem k aplikaci tohoto digitálního nástroje do procesů výkonu státní a veřejné správy pak bylo vydání nařízení vlády⁵⁷ a na něj navazující **vyhláška č. 496/2004 Sb. k elektronickým podatelním**. Vyhláška svým obsahem v podstatě představuje určitou formu návodu pro splnění požadavků daných zmíněným nařízením vlády. Samotné nařízení pak stanovuje veškerým orgánům veřejné moci povinnosti zajištění vzniku elektronických podatelen, jejichž provoz je logicky podmíněn tím, že kompetentní úředníci disponují ZEP. Samotný

⁵⁷ Nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů

vznik elektronických podatelen optimalizuje podmínky pro rozšíření EP hlavně ve smyslu vzniku nových příležitostí, kde mají občané možnost tento digitální nástroj uplatnit.

Poslední legislativní úpravy se problematika EP v ČR dočkala v roce 2006, kdy vešla v platnost *vyhláška č. 378/2006 Sb., o postupech kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb*. Vyhláška upravuje jednak povinnosti poskytovatelů certifikačních služeb při vydávání certifikátů a kvalifikovaných časových razítek, a jednak také povinnosti tzv. označujících osob, kterými se rozumí zejména úřady a ministerstva. Velký prostor je v rámci vyhlášky věnován ochraně údajů. Vyhláškou se pak v neposlední řadě ruší platnost vyhlášky č 366/2001 Sb.

K znatelnému nárůstu využívání tohoto nástroje v rámci elektronické komunikace došlo až se zavedením elektronických datových schránek (viz kapitola č. 3.3.9.).

3.3.2. Zákon o informačních systémech veřejné správy⁵⁸

Jádro zákona o informačních systémech veřejné správy (dále jen „zákon“) vychází z obsahu, o rok dříve publikované, *Koncepce budování informačních systémů veřejné správy* (viz kapitola č. 2.3.2.) a částečně také z původních myšlenek dokumentu *Státní informační politika* (viz kapitola č. 2.3.1.). Do října roku 2000, kdy vešel tento zákon v platnost, byla situace v oblasti centralizovaného postupu při budování soustavy SISV poměrně složitá a to především díky chybějícímu nebo vágně vymezenému legislativnímu rámci. Konkrétně lze tento fakt ilustrovat na příkladu ÚSISu, jehož kompetence nebyly dostatečně jasně stanoveny. Možná právě i díky této situaci došlo na základě zákona k jeho zrušení či prakticky jen přejmenování na *Úřad pro veřejné informační systémy* (dále jen ÚVIS). „*Základním nástrojem činnosti ÚVIS vůči orgánům veřejné správy jsou standardy informačních systémů veřejné správy, které mohou mít podobu jednak technických předpisů např. pro zajištění výměny dat, jednak organizačních či metodických materiálů. Nicméně je*

⁵⁸ Zákon č. 365/2000 Sb. O informačních systémech veřejné správy

vybaven i sankčními pravomocemi v souvislosti s kontrolou dodržování tohoto zákona.“ [Šmíd, 2002]

Zákon dále upravuje i činnost Ministerstva vnitra, které se stává ústředním orgánem pro tvorbu a rozvoj ISVS. Ministerstvo získává kontrolní pravomoc nad orgány veřejné správy, včetně ÚVIS, při aplikaci povinností vyplývajících ze znění tohoto zákona. Ve spolupráci s dalšími orgány veřejné správy dostalo ministerstvo dále za úkol koordinaci a vytváření podmínek pro činnost kontaktních center veřejné správy. Vznik a činnost těchto kontaktních center s názvem Czech POINT (Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál) (viz kapitola č. 3.3.8.) je upravena samostatnou kapitolou zákona stejně jako problematika dlouhodobého řízení ISVS, atestace ISVS, vydávání ověřených výstupů z ISVS a portál veřejné správy (viz kapitola č. 3.3.5.).

V průběhu několika prvních let platnosti zákona došlo v souvislosti s praktickou aplikací k identifikaci legislativních nedostatků, což mělo za následek vydání novelizovaného znění. Počátkem roku 2007 vešel v platnost zákon. č. 81/2006 Sb. zpřesňující povinnosti orgánů veřejné správy v oblasti správy a provozu ISVS. Tato novela také dále upravuje působnost Ministerstva vnitra, jakožto ústředního orgánu pro koordinaci rozvoje ISVS.

3.3.3. Národní akční plán eEurope+ (Česká republika)

V dubnu 2001 vláda rozhodla⁵⁹ o připojení ČR, tehdy ještě jako země kandidující na členství v EU, k akčnímu plánu eEurope+ (viz kapitola č. 3.2.3.). O dva měsíce později byl plán projednán již jako „*Národní akční plán eEurope+ (Česká republika)*“⁶⁰. Oficiální deklaraci implementace akčního plánu do národní informační politiky a legislativy pak tehdejší předseda vlády Miloš Zeman podepsal přímo na ustavujícím summitu ve švédském Goteborgu. V roce 2002 byl program aktualizován a jeho platnost byla prodloužena⁶¹ i na rok 2003.

⁵⁹ Usnesení vlády ČR ze dne 25. dubna 2001 č. 405

⁶⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 13. června 2001 č. 594 + 2P

⁶¹ Usnesení vlády ČR ze dne 18. března 2002 č. 265

3.3.4. Ministerstvo informatiky ČR

Ministerstvo bylo na základě ustavujícího zákona⁶² zřízeno k 1. lednu 2003. Převzalo tehdy veškeré kompetence ÚVIS stejně jako kompetence z oblasti problematiky správy spojů od Ministerstva dopravy a spojů. Zmíněné instituce tímto zákonem k 1. 1. 2003 zanikly. Nově vzniklé ministerstvo přejalo ještě i agendu ÚOOÚ z oblasti EP a stalo se tak „ústředním orgánem státní správy pro informační a komunikační technologie, telekomunikace a poštovní služby a koordinaci rozvoje elektronické veřejné správy, e-Governmentu v České republice. K dalším prioritám Ministerstva informatiky patří rovná soutěž na telekomunikačním trhu, rozvoj elektronického obchodu a podpora počítačové gramotnosti v České republice“. [Ministerstvo, 2008b]

V prvních letech svého fungování se resort informatiky pod vedením ministra Vladimíra Mlynáře zasadil o spuštění mnoha významných projektů jak v oblasti budování eGovernmentu, tak i v oblasti rozvoje informační společnosti. Za zmínku stojí vzdělávací *Národní program počítačové gramotnosti*, připojení k internetu na bázi ADSL, *portál veřejné správy* (viz následující kapitola), tvorba podmínek pro spuštění digitálního rozhlasového a televizního vysílání či příprava strategického dokumentu s názvem *Státní informační a komunikační politika* (viz kapitola č. 3.3.6.). Aktivita ministerstva v oblasti tvorby legislativy ilustruje např. zákon o elektronických komunikacích⁶³, novela zákona o svobodném přístupu k informacím⁶⁴ či novela zákona i ISVS⁶⁵.

Druhým ministrem informatiky byla dne 25. dubna 2005 jmenována prezidentem republiky Dana Běrová, dosavadní náměstkyně ministra informatiky a ředitelka sekce eGovernmentu. [Ministerstvo, 2008c] Třetím ministrem informatiky

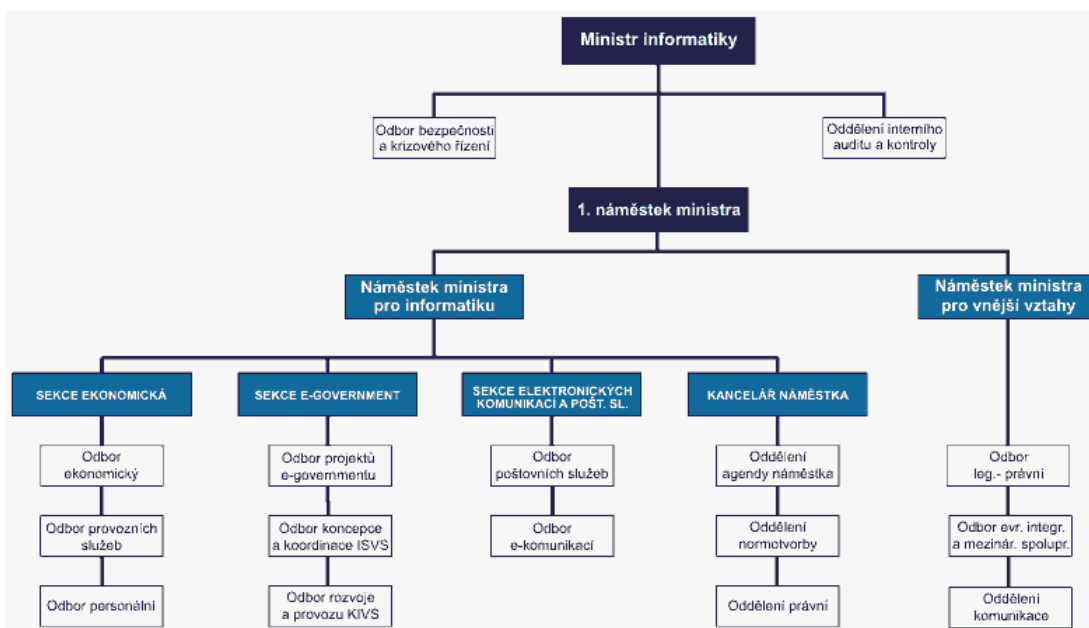
⁶² Zákon č. 517/2002 Sb., kterým se provádějí některá opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy a mění některé zákony

⁶³ Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů

⁶⁴ Zákon č. 176/2006 Sb., o svobodném přístupu k informacím

⁶⁵ Zákon č. 81/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy

byl v září 2006 jmenován Ivan Langer. Zajímavostí může být, že byl zároveň jmenován i ministrem vnitra.

Obraz 5: organizační struktura Ministerstva Informatiky ČR z roku 2006 [Peterka, 2006]

Den před nástupem do funkcí ministra informatiky a vnitra vydal Langer tiskové prohlášení, ve kterém oznámil svůj záměr převést výkon agendy z oblasti informatizace veřejné správy plně do kompetence Ministerstva vnitra, čímž fakticky deklaroval záměr zrušit rezort informatiky. Na základě zákona 110/2007 Sb.⁶⁶, pak dne 1. června ministerstvo po čtyřech letech své existence definitivně ukončilo svou činnost. Agenda ministerstva pro oblast eGovernmentu přešla na Ministerstvo vnitra, problematika elektronických komunikací a poštovních služeb pak na Ministerstvo průmyslu a obchodu. V souvislosti se zrušením ministerstva došlo ke vzniku nového poradního orgánu pro koordinaci rozvoje informační společnosti s názvem **Rada vlády pro informační společnost**.

Hodnocení smyslu, či přínosu ministerstva bývá vesměs rozpačité. Ministerstvo se sice vehementně angažovalo v rozvoji informační společnosti a

⁶⁶ Zákon č. 110/2007 Sb. o některých opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy, souvisejících se zrušením Ministerstva informatiky

eGovernmentu, nicméně prosazení klíčového zákona o registrech veřejné správy se nepodařilo. Vznik a existence samostatného resortu informatiky však ilustruje narůstající význam otázek elektronizace veřejné správy.

3.3.5. Portál veřejné správy

V září 2003 spustilo Ministerstvo informatiky na základě zákona o informačních systémech veřejné správy (viz kapitola č. 3.3.2) zkušební provoz první verze Portálu veřejné správy⁶⁷. V průběhu prvního měsíce byl portál dostupný pouze zástupcům veřejnosprávních institucí, jejichž úkolem bylo kontrolovat platnost informací a připravit tak obsah portálu pro oficiální spouštění. Na zkušebním provozu se velkou měrou podílela Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen ČSSZ), jenž jako jediná instituce testovala funkci elektronické podatelny. Na realizaci projektu dále spolupracovali, jak tehdy ještě státní společnost Český Telecom, tak i společnosti IBM a Microsoft. Veřejnosti byl pak, stále ve zkušebním provozu, portál slavnostně představen 6. října u příležitosti zahájení brněnského veletrhu IT a ICT s názvem Invex 2003. Ostrý provoz byl na stejném veletrhu zahájen až o rok později a to na základě získání atestace portálu, jejíž přidělení taktéž upravuje výše zmíněný zákon.

„Portál veřejné správy slouží jako jednotná vstupní brána pro občany, kteří jeho prostřednictvím mohou komunikovat s veřejnou správou. Na jediném místě soustřeďuje Portál všechny potřebné informace o úřadech státní správy a samosprávy a zajišťuje dálkový přístup k aktuálním a ověřeným informacím a službám veřejné správy, včetně elektronických transakcí.“ [Ministerstvo, 2008d]

Postupem času se nabídka poskytovaných služeb a informací rozšířila např. o bezplatné e-learningové kurzy z oblasti práce s PC nebo o kartografické informace. Po zániku Ministerstva informatiky v roce 2007 přešla správa portálu do kompetence Ministerstva vnitra, nicméně k razantnějším změnám koncepce portálu došlo až v souvislosti s novelizací zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a zákona o ISVS v roce 2011 (viz kapitola č. 4.3.).

⁶⁷ <http://portal.gov.cz>

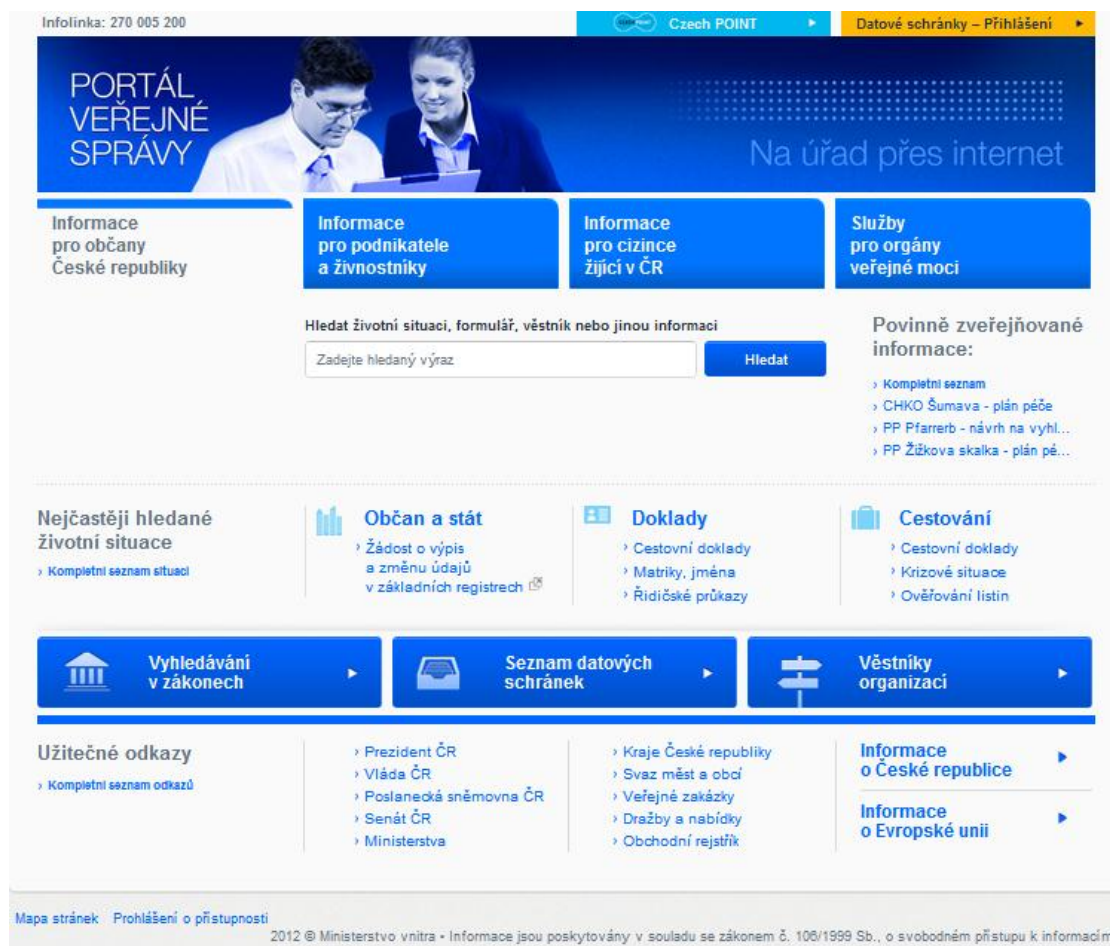
V současné době lze poskytované informace kategorizovat do následujících celků:

1. **Životní situace** – Jedná se o soubor strukturovaných návodů na postup pro řešení konkrétních životních situací v rámci úřední agendy.
2. **Věstníky** – Zákon o informačních systémech veřejné správy (viz č. kapitola 3.3.2.) ukládá Energetickému regulačnímu úřadu, Českému telekomunikačnímu úřadu, Úřadu vlády České republiky, ministerstvům a krajským úřadům publikovat sbírky metodických pokynů a předpisů formou věstníku. V samostatné sekci portálu je plné znění těchto věstníků dostupné ve formátu PDF.
3. **Povinně zveřejňované informace** – Informace publikované na základě legislativně upravených povinností orgány veřejné správy.
4. **Seznam datových schránek** – Jedná se o obdobu telefonního seznamu, kde jsou jednotlivé záznamy držitelů datových schránek navíc opatřeny i dalšími kontaktními informacemi a v případě veřejnosprávních institucí i stručnou informací o činnosti, úředních hodinách a kontaktních osobách (více o datových schránkách viz kapitola č. 3.3.9.).
5. **Zákony** – Kompletní soubor plných textů aktuálně platných zákonů ČR.
6. **Užitečné odkazy** – V této samostatné sekci portálu jsou k dispozici odkazy na webové stránky vybraných veřejnosprávních orgánů a institucí a dále také stručné informace o České republice a EU.

Ministerstvo vnitra prakticky spravuje, vedle technického aspektu chodu portálu, pouze obsah posledních tří uvedených sekcí. Životní situace, věstníky a povinně zveřejňované informace publikují jednotlivé úřady samostatně stejně a zodpovídají tedy za jejich obsah a soulad s platnou legislativou. Klíčovým prvkem portálu jsou pak *formuláře elektronického podání*. Orgány veřejné moci je mohou na portále zveřejnit a vytvořit tak pro občany, podnikatele a firmy možnost elektronicky realizovat správní úkony prostřednictvím datových schránek. Úřady mají k dispozici soubor návodů pro publikační činnost (životní situace, věstníky,

povinně zveřejňované informace) a pro postup při integraci formulářů elektronického podání v rámci portálu.

Koncept současného řešení grafického rozhraní portálu vychází z rozdělení uživatelů do čtyř kategorií (viz obraz č. 6).

Obraz č. 6: Aktuální podoba Portálu veřejné správy [Ministerstvo, 2012]

Spuštění Portálu veřejné správy je bezesporu možné zařadit mezi nevýznamnější události v oblasti elektronizace české státní správy. Současný koncept uživatelského rozhraní reflektuje aktuální trendy tvorby webových stránek, kdy je důraz kladen zejména na jednoduchost a intuitivní orientaci uživatele.

Nahlížíme-li tedy na portál jako na zdroj zaručených a aktuálních informací z oblasti veřejné správy, můžeme v takovém případě konstatovat, že projekt je funkční a kvalitní. Slogan uvedený na hlavní stránce „Na úřad přes internet“ je však v současnosti bohužel stále pouze jakousi vizí do budoucna. Hlavním důvodem je

fakt, že nástroje EP a datové schránky nezbytné pro ověřenou komunikaci s úřady stále nejsou mezi občany (s výjimkou podnikatelů) příliš rozšířeny.

S rozrůstajícím se portfoliem elektronicky poskytovaných služeb se význam portálu zvyšuje a skýtá tak tedy velký potenciál pro zvýšení efektivity státní správy stejně jako pro úsporu finančních prostředků na nákladech na ni.

3.3.6. Státní informační a komunikační politika – eČesko 2006

Dokument byl schválen vládou dne 24. března 2004 jako strategická koncepce pro oblast rozvoje informační společnosti a elektronických komunikací. Koncepce do značné míry vychází ze záměrů akčního plánu EU eEurope 2005 (viz kapitola č. 3.2.4), nicméně v určitých bodech jsou tyto záměry upraveny pro specifické potřeby ČR. Dokument obsahuje ve formě příloh SWOT analýzu výchozích podmínek a také akční plán, jenž formuluje konkrétní kroky pro dosažení cílů ve čtyřech prioritních oblastech.

Prioritní oblasti byly následovné:

- **Dostupné a bezpečné komunikační služby** - zahrnuje problematiku regulace trhu elektronických komunikací a posilování konkurence na trhu, včetně převzetí nového evropského regulačního rámce elektronických komunikací, a dále dořešení zbývajících úkolů z koncepce eEurope+ v oblasti dostupnosti základních (tzv. úzkopásmových) i vysokorychlostních internetových služeb.
- **Informační vzdělanost** - zahrnuje především problematiku „informatizace škol“ a problematiku informační gramotnosti, e-learningu a řešení problému digital divide.
- **Moderní veřejné služby on-line** - zahrnuje veřejné on-line služby, tedy především služby e-governmentu, e-procurementu a e-zdravotnictví.
- **Dynamické prostředí pro elektronické podnikání** - zahrnuje opatření státu zejména v legislativní oblasti a odpovídá stejnojmenné prioritní oblasti eEurope 2005 [Vláda, 2004]

3.3.7. eGON - symbol eGovernmentu

V rámci zahájení desátého ročníku odborné konference Internet ve státní správě a samosprávě (dále jen ISSS) představil dne 2. dubna 2007 ministr vnitra a končícího resortu informatiky Ivan Langer novou koncepci eGovernmentu. Postavička eGON (viz obraz č. 7) a slogan „Veřejná správa jako živý organismus“ jsou základními prvky marketingové kampaně, která koncepci doprovází. Oranžový eGON je zde chápán jako ztělesnění eGovernmentu.

Obraz č. 7: *Ivan Langer představuje novou koncepci eGovernmentu* [Ministerstvo, 2008e]

Parafrázi živého organismu dále dokresluje chápání klíčových prvků eGovernmentu jako životně důležitých orgánů v eGONově těle.

Jedná se o:

- **Základní registry veřejné správy** (viz kapitola č. 4.3.1.) představující **mozek**.
- **Zákon o eGovernmentu** (viz kapitola č. 3.3.9.), který je chápán jako eGONovo **srdce**.
- **Kontaktní místa Czech POINT** (viz kapitola č. 3.3.8.) představující **prsty**.

- **Komunikační infrastruktura veřejné správy (KIVS) jako oběhová soustava.**

Přípravy projektu začali již koncem roku 2006, kdy byla sestavena koncepce KIVS. Tehdy se v rámci veřejného sektoru počítalo s centralizovaným nákupem datových a hlasových služeb, což mělo vést ke snížení nákladů státu na ICT. Koncepce počítala i se zřízením tzv. *centrálního místa služeb* (dále jen CMS), jenž mělo sloužit jako jediné místo k realizaci výměny dat mezi veřejnosprávními IS. Dnes KIVS zprostředkovává zabezpečenou výměnu informací mezi jednotlivými úřady.

První, opravdu viditelné, praktické kroky realizace nové koncepce eGovernmentu představovalo budování poboček Czech POINT. K tomu začalo docházet až v druhé polovině roku 2007. V červnu 2008 pak byl přijat zákon o eGovernmentu a rozvoji KIVS byl věnován rok 2009. Základní registry byly do ostrého provozu uvedeny letos (2012) 1. července. Jednotlivé prvky koncepce jsou blíže charakterizovány v následujících kapitolách.

Kampaň s eGONem se stala první iniciativou seznamující širokou veřejnost se záměry vlády v oblasti elektronizace veřejné správy stejně jako i se samotnou problematikou eGovernmentu. Podporu a informační servis pro krajské a obecní úřady zajišťuje od roku 2009 eGON Centrum. Jedná se o oddělení zřízené v rámci odboru územní veřejné správy Ministerstva vnitra, do jehož kompetence spadá tvorba metodických příruček a dalších strategických dokumentů z oblasti implementace eGovernmentu. Dalším úkolem je pak správa webových stránek centra⁶⁸.

3.3.8. Czech POINT

Vybudování sítě kontaktních center veřejné správy Czech POINT (Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál) upravuje zákon o informačních systémech veřejné správy (viz kapitola 3.3.2.) z roku 2000. První pobočka však byla

⁶⁸ <http://www.egoncentrum.cz/>

otevřena až o sedm let později v březnu 2007 v prostorách Úřadu městské části prahy 13. V průběhu tříměsíční pilotní fáze projektu bylo vybudováno prvních 35 poboček z dnešního celkového počtu 6877.

Hlavním smyslem projektu je snížení byrokratické zátěže občanů v rámci co možná nejširšího spektra služeb veřejnosprávní agendy. V současné době lze na pobočkách, relativně husté síť, Czech POINT získat např. výpisy z katastru nemovitostí, z živnostenského rejstříku či z rejstříku trestů. Vedle výpisů z veřejných i neveřejných databází mohou občané provádět také ověřený převod elektronických dokumentů do papírové podoby a naopak, případně si mohou nechat úředně ověřit pravost listin a podpisů. Spektrum nabízených služeb se neustále rozšiřuje stejně jako samotná síť poboček, jež jsou nejčastěji dostupné na městských a obecních úřadech, na pobočkách České pošty a Hospodářské komory, u akreditovaných notářů nebo na zastupitelstvích ČR v zahraničí. Kompletní přehled o poskytovaných službách i jednotlivých pobočkách je k dispozici na portálu⁶⁹ projektu, který zároveň nabízí informační servis a uživatelskou podporu pro zaměstnance jednotlivých terminálů. Pro interní potřeby zaměstnanců úřadů vzniklo v rámci systému speciální rozhraní s názvem *CzechPOINT@Office*.

Na základě statistik dostupných prostřednictvím výše zmíněného portálu je možné pozorovat rostoucí trend využívání této služby. Projekt Czech POINT je bezesporu jednou z nejviditelnějších a nejefektivnějších iniciativ Ministerstva vnitra v souvislosti s aplikací nástrojů ICT pro zkvalitnění veřejné správy. Největší přínos osobně spatřuji ve snížení nároků na čas při řešení správních úkonů, kdy občan již nemusí obcházet několik institucí a může přitom vyřídit široké spektrum úředních záležitostí z jednoho místa v blízkosti domova.

3.3.9. Zákon o eGovernmentu⁷⁰ a problematika datových schránek

Zákon nabył účinnosti dne 1. července 2009 a jeho hlavním smyslem je zajistit vytvoření optimálních podmínek pro digitální komunikaci mezi občany a

⁶⁹ <http://www.czechpoint.cz/>

⁷⁰ Zákon č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

úřady i mezi úřady samotnými. Zákon definuje podmínky využívání elektronických spisů pro účely správních řízení. Konkrétně zavádí dva klíčové instituty. Prvním jsou datové schránky, jakožto nástroj pro realizaci doručování korespondence úředního charakteru elektronickou cestou. Druhým institutem je tzv. autorizovaná konverze dokumentů, tedy úředně ověřený převod papírových dokumentů do digitální podoby, nebo naopak.

Datové schránky

Zákon definuje datovou schránku (dále jen DS) jako „*elektronické úložiště, které je určeno k doručování orgány veřejné moci, k provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci a k dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob.*“ [Česká, 2008] Fyzické osoby (dále jen FO), ať už podnikající či nepodnikající, nemají, na rozdíl od ostatních subjektů v definici uvedených, povinnost DS používat, nicméně Ministerstvo vnitra je na základě žádosti povinno schránku do 3 pracovních dnů bezplatně zřídit. Prvním přihlášením do DS pak dojde k její aktivaci. Orgánům veřejné moci a právnickým osobám (dále jen PO) zapsaným v obchodním rejstříku (dále jen OR) byly DS automaticky zřízeny ve lhůtě tří měsíců od nabití právní účinnosti zákona. Nově vzniklým podnikatelským subjektům je DS automaticky zřízena na základě zápisu do OR, přičemž k aktivaci DS dochází opět prvním přihlášením. Nedojde-li k aktivaci ve lhůtě patnácti dnů od doručení (doporučeně, klasickou poštou) přístupových údajů, je DS aktivována automaticky a veškeré datové zprávy do ní odeslané se považují za doručené.

Veřejnosprávní orgány jsou povinné upřednostňovat využívání DS před klasickým doručováním písemností poštou. I přes tuto zákonnou povinnost a fakt, že tato komunikace formou datových zpráv je levnější a rychlejší, je stále obrovské množství korespondence odesíláno v listinné formě.

Samotné využívání schránek je realizováno prostřednictvím informačního systému datových schránek (dále jen ISDS), jehož správcem je Ministerstvo vnitra a provozovatelem Česká pošta s.p., jakož to držitel poštovní licence. Struktura datové zprávy se skládá ze dvou částí. Věcný obsah je přiložen k identifikační části zprávy a jeho maximální velikost je 10 MB. Identifikační část pak reprezentuje obálku

klasického dopisu a obsahuje identifikační číslo zprávy, informace o odeslání a doručení (tzv. časové razítko), identifikaci odesílatele a předmět zprávy.

Dokumenty se v DS archivují pouze 90 dní. Po uplynutí této doby dojde k automatickému smazání zprávy a k faktickému zániku právní platnosti dokumentů v ní obsažených. Existují však dvě možnosti prodloužení platnosti. Jedná se o přesunu zpráv do Dlouhodobého úložiště datových zpráv⁷¹ a o využití služby autorizované konverze dokumentů.

Autorizovaná konverze dokumentů

Dokumenty, které vznikly jako výstup autorizované konverze, mají stejnou právní účinnost jako úředně ověřená kopie. Rozlišují se dva druhy tohoto úkonu. Konverzi na žádost, jenž se provádí jako služba pro širokou veřejnost na pobočkách Czech POINT a konverzi z moci úřední. Druhý zmíněný typ konverze je prováděn jako součást interní agendy úřadů prostřednictvím CzechPOINT@Office.

Zákon dále specifikuje postup při provádění konverze zejména náležitosti, jimiž musí být elektronický výstup či vstup opatřen, aby mohlo ke konverzi dojít a druhy dokumentů, které není možno konvertovat. Konvertované dokumenty musí být opatřeny tzv. ověřovací doložkou obsahující údaje o subjektu, který provedl konverzi, pořadové číslo konverze, datum vyhotovení, a další informace specifikující originální dokument i výstup. Zákon zúčastněným institucím ukládá povinnost vytvářet evidenci provedených konverzí a její obsah archivovat po dobu deseti let.

Legislativní úprava systém DS a autorizované konverze v kombinaci s institutem elektronického podpisu přináší široké možnosti rozvoje elektronických služeb veřejné správy a není tedy s podivem, že bývá často citována jako eGA, čili eGovernment Act, nebo jako zákon o eGovernmentu. [Smejkal, 2009] Možnost oficiální a ověřené komunikace mezi veřejnosprávními institucemi, podnikatelskými subjekty a občany s sebou přináší urychlení a zefektivnění výměny informací a do značné míry také úspory finančních prostředků daňových poplatníků.

⁷¹ <http://www.dudz.cz>

V souvislosti s ekonomickým aspektem využívání DS je nicméně nutné poznamenat, že právními subjekty mohou paradoxně vzniknout vyšší výdaje spojené s archivací digitálních dokumentů než v případě uchování klasických papírových listin. Zřízení a provoz DS je sice zcela zdarma, respektive hrazen státem, nicméně po třech měsících zaniká automatickým smazáním právní význam dokumentů v nich uložených. Přesun dokumentů a následná archivace v Dlouhodobém úložišti datových zpráv je ale zpoplatněna, stejně jako je zpoplatněna autorizovaná konverze dokumentu. Tyto nedostatky přetrvávají i po novele zákona z roku 2011⁷². Dalším problémem je i fakt, že úřady i přes svou zákonnou povinnost upřednostňovat vůči PO komunikaci právě prostřednictvím DS, tak stále v mnoha případech nečiní.

I přes výše zmíněné, doufejme pouze počáteční, nedostatky představuje zákon jeden z nejdůležitějších legislativních materiálů v oblasti zavádění eGovernmentu v České republice.

3.4. Shrnutí dosaženého pokroku

Charakteristikou období mezi lety 2000 a 2010, představující v rámci této práce druhou vývojovou etapu eGovernmentu, je rozvoj uživatelsky orientovaných služeb, respektive služeb komunikačního a transakčního charakteru. Tato situace je jednoznačně spojena s širokým rozšířením vysokorychlostního internetu a s technickým pokrokem, který v oblasti ICT nastal. Nové možnosti dovolující realizovat čím dál více úředních úkonů online s sebou přinesly potřebu jednoznačné identifikace entit v těchto úkonech zúčastněných. Tento problém řeší zavádění legislativy upravující institut EP, ke kterému v ČR i USA došlo již na počátku této vývojové etapy, a to sice v roce 2000. Fakt, že Česká republika do svého právního řádu ukotvila problematiku EP o několik měsíců dříve než se tomu tak stalo v USA, ilustruje i snižující se náskok v elektronizaci veřejné správy, kterým spojené státy do roku 2000 jednoznačně disponovali.

⁷² Zákon č. 263/2011 Sb. kterým se mění Zákony 300/2008 Sb. a 365/2008 Sb.

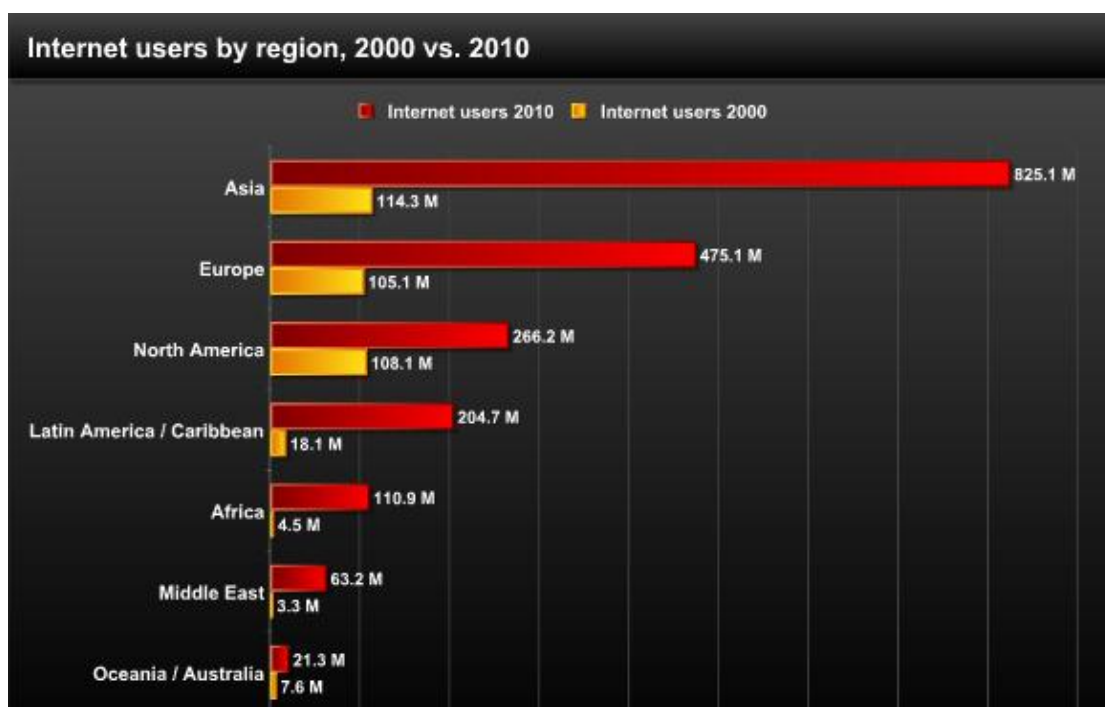
V rámci druhé vývojové etapy můžeme na úrovni EU, v souvislosti s přijetím Lisabonské strategie, hovořit o období renezanace eGovernmentu. Z dnešního pohledu je sice patrné, že většina cílů strategie bohužel nebyla dosažena, nicméně dílčí iniciativy jakou byla i eEurope jednoznačně mohutně přispěli k elektronizaci veřejné správy nejen na úrovni EU jakožto instituce, ale také na úrovni jednotlivých členských států (viz např. kapitola č. 3.2.3.). Politika EU markantně ovlivnila i legislativní proces v ČR, nejprve jakožto v zemi kandidující na členství a od roku 2004 pak také jako v zemi členské.

Důležitost, jaká se v tuzemsku přisuzovala rozvoji eGovernmentu, dokládá i vznik samostatného vládního rezortu informatiky. I přes rozporuplné hodnocení čtyřleté existence Ministerstva informatiky zůstává faktem, že v průběhu tohoto období došlo k mnoha přípravným krokům k přijetí zákona o eGovernmentu, jehož pozdější přijetí představovalo pro přechod na elektronickou veřejnou správu rozhodující událost. Výraznou osobností, jež se v tomto období významně zasloužila o posunutí úrovně eGovernmentu do dnešní podoby byl, po několik let ministr vnitra, Ivan Langer. Představení nové koncepce v podobě „živého organismu“ eGONa z dnešního pohledu symbolizuje markantní zlom v přístupu i samotném nahlížení na elektronizaci veřejné správy.

Ve všech třech analyzovaných regionech došlo na poli eGovernmentu v průběhu této vývojové etapy doslova k revoluci. Podíl na dané situaci nese vedle vysoké úrovně ICT, jejich dostupnosti a rozšíření internetu také jistá míra zkušenosti, kterou veřejný sektor přejímá od soukromého.

4. Třetí vývojová etapa – eGovernment od roku 2010

V uplynulém desetiletí se internet a ICT staly nedílnou součástí života většiny z globální populace světa. Znatelný rozvoj informační společnosti, ke kterému v průběhu předchozí dekády došlo, zapříčinil i to, že eGovernment se přirozeně etabloval do pozice regulérního a zcela přirozeného nástroje výkonu veřejné správy. Z níže uvedeného grafu č. 1 je jasně patrné, že došlo k mohutnému růstu počtu uživatelů internetu jak na úrovni USA, tak zejména i v Asii a Evropě. Graf ilustruje, že snahy EU stát se nejvyspělejší ekonomikou světa založenou na informační společnosti v podobě Lisabonské strategie, respektive iniciativy eEurope skutečně znatelný rozvoj informační společnosti přinesly a snížily tak výchozí náskok USA, nicméně k dosažení původně vytyčeného cíle nedošlo.

Graf 1: *Růst počtu uživatelů internetu mezi lety 2000 a 2010* [Royal, 2010]

V průběhu třetí vývojové etapy se situace v postavení jednotlivých regionů příliš neliší. Dochází však k rozvoji specifických služeb a jejich forem viz následující kapitola.

4.1. USA

4.1.1. Digital Government Strategy

Strategický plán budování digitální státní správy s názvem „*Digital Government: Building a 21st Century Platform to Better Serve the American People*“ byl zveřejněn netradičně formou prezentace na odborné konferenci podnikatelů, programátorů a vývojářů z ICT sektoru s názvem TechCrunch Disrupt NYC 2012, která se konala 23. března tohoto roku (2012) v New Yorku. Strategii veřejnosti představili CTO Todd Park společně s federálním CIO Stevenem VanRoekelem.

Obraz 9: federální CIO Steven VanRoekel (v pravo) a CTO Todd Park na konferenci TechCrunch Disrupt NYC 2012

V rámci energického vystoupení, které svým neformálním charakterem připomínalo, spíše než uvádění nové vládní strategie produktovou prezentací společností typu Apple, byla deklarována realizace pěti konkrétních kroků vycházejících z cílů nové strategie.

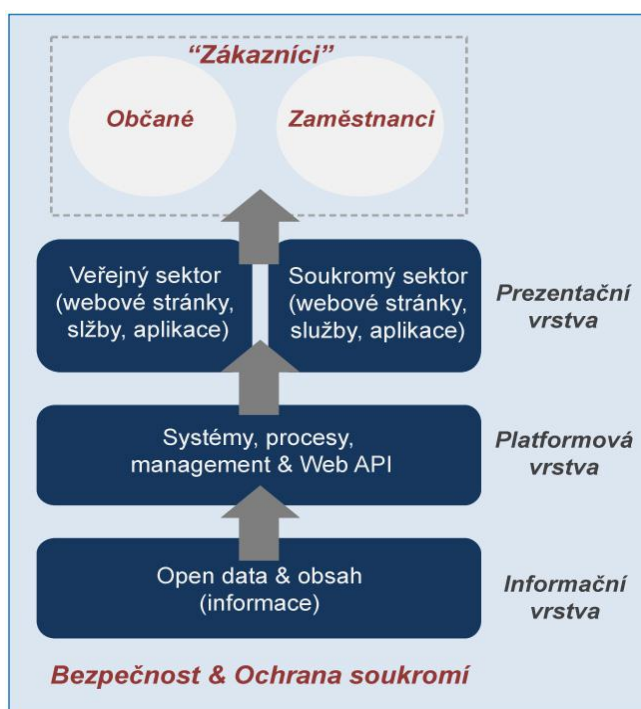
Jednalo se o bezprostřední spuštění pěti následujících iniciativ:

1. Spuštění portálu *MyGov*, který bude zprostředkovávat snadný přístup k veškerým digitálním službám veřejné správy.
2. Vytvoření systému elektronických plateb (tzv. **20% Campaign**) a odklon od hotovostních, nejen v rámci zahraniční politiky. Hlavním smyslem této iniciativy je snížení nákladů za platební operace i zamezení potenciální korupce či zneužívání finančních prostředků určených v oblasti zahraniční politiky, protože elektronické platby lze jednoduše monitorovat.
3. Nastavení lepších podmínek kooperace mezi vládou a malými, rychle rostoucími podniky tzv. *startupy*. Program s názvem „**RFP-EZ**“ tak teoreticky rozšíří řady potenciálních dodavatelů řešení a služeb ICT, čímž dojde i ke snížení jejich ceny.
4. Rozšíření programu „**Blue Button**“ i v oblasti energetiky, vzdělávání, bezpečnosti a neziskového sektoru. Jedná se o online službu, která umožňuje občanům snadné stažení veškerých informací, které jsou o nich shromážděny ve státních databázích. Tento program je již aplikován v oblasti zdravotnictví, kde může jeho prostřednictvím uživatel získat kompletní soubor svých lékařských záznamů.
5. Rozšíření funkce „**Blue Button**“ také v soukromém sektoru, zejména v oblasti pojišťovnictví.

Ve stejný den vydal prezident Obama ke strategii memorandum určené vedoucím představitelům úřadů a dalších státních institucí. Jednalo se konkrétně o dvě nařízení. První nařízení se týkalo lhůty pro implementaci strategií specifikovaných požadavků, které měli být prakticky realizovány v horizontu 12 měsíců od vydání memoranda. Druhým nařízením bylo požadováno vytvoření speciální, veřejně přístupné, webové stránky zaměřené na sledování pokroku v rámci realizace Strategie. Lhůta pro vytvoření těchto stránek byla určena na 90 dní od vydání memoranda. Umístění stránky v rámci portálů jednotlivých institucí bylo přesně definované. Jednalo se o [www.\[navezinstitute\].gov/DIGITALSTRATEGY](http://www.[navezinstitute].gov/DIGITALSTRATEGY). V memorandu je k obsahu těchto stránek uvedeno, že jejich obsah a poskytované

informace musí být prezentovány ve strojově čitelném formátu, tedy např. HTML, XML atp. namísto PDF či DOC.

Strategie vychází z koncepčního modelu členícího poskytování digitálních služeb do tří vrstev (viz graf č. 2). Model odděluje proces tvorby informací od procesu jejich prezentace, čímž vzniká možnost vytváření obsahu (dat), který je následně využitelný mnoha rozdílnými způsoby. Model reprezentuje rapidní změnu v přístupu k poskytování

Prezentační vrstva definuje způsob, jakým jsou informace organizovány a poskytovány uživatelům (zákazníkům).

Platformová vrstva je tvořena veškerými procesy a nástroji využitými v rámci managementu informací.

Informační vrstva představuje samotná digitální data a informace a to jak ve strukturované, tak i v nestrukturované formě.

Graf č. 2: Model tří vrstev digitálních služeb [Executive, 2012]

Materiál je členěn na čtyři dílčí celky reprezentujících základní principy realizace strategie. Prvním kapitolou specifikuje informačně orientovaný přístup, kde produkce volně přístupných dat, obsahu a webových API stejně jako převádění již existujících hodnotných dat do strojově čitelné podoby představují nový standard. Druhá kapitola rozebírá východiska principu sdílené platformy. V rámci snahy o standardizaci tvorby a distribuce informací zřídí GSA Centrum inovací digitálních služeb (*Digital Services Innovation Center*) s poradní skupinou pro jednotlivé úřady a jejich CIO (*Digital Services Advisory Group*). V souvislosti s principem sdílené platformy by mělo také dojít k centralizaci správy majetku jednotlivých úřadů, do

kterého spadají nově také mobilní ICT. Zákaznický orientovaný přístup je další prioritní oblastí. Třetí kapitola zdůrazňuje nezbytnost široké aplikace moderních technologií a orientace na mobilní IT. Zároveň obsahuje požadavek na zavedení nástrojů pro sledování efektivity služeb a uživatelské spokojenosti. Poslední část strategie se týká problematiky bezpečnosti a ochrany soukromí v kontextu se zaváděním nových technologií.

Na rozdíl od předešlých vládních iniciativ relevantních k problematice eGovernmentu reflektuje tato nová strategie nové trendy v oblasti liberalizace přístupu k nashromážděným datům, mobilních IT a širší kooperace se soukromým sektorem.

4.2. Evropská unie

4.2.1. Digitální program pro Evropu

Digitální program představený Evropskou komisí tvoří jeden ze sedmi pilířů strategie Evropa 2020⁷³, která stanovuje cíle hospodářského růstu v EU do roku 2020. Tento digitální program navrhuje lepší využití potenciálu ICT pro podporu inovací, hospodářského růstu a pokroku. [Digitální, 2010] Hlavním cílem programu je vytvoření jednotného digitálního trhu za účelem směřování Evropy směrem k inteligentnímu, udržitelnému a integrujícímu růstu. Tohoto cíle má být dosaženo zejména zvýšením interoperability a standardizací, investicemi do výzkumu a inovací, podporou kultury, znalostí a digitální integrace a dále pak podporou chytrého využívání ve společnosti.

Můžeme zde spatřovat určitou podobnost s předchozí iniciativou eEurope, která představovala také jeden z pilířů komplexní strategie rozvoje hospodářství v podobě Lisabonské strategie.

⁷³ COM(2010) 2020 final.

4.2.2. Akční plán „eGovernment“ na období 2011-2015⁷⁴

Na základě závěrů páté ministerské konference o elektronické veřejné správě, konané 18. – 20. listopadu ve švédském městě Malmö, byl dne 15. prosince 2010 v rámci Digitálního programu pro Evropu schválen v pořadí již druhý akční plán pro oblast problematiky eGovernmentu. Akční plán vyzývá ke zvyšování úrovně spolupráce při vytváření a zavádění národních a evropských politických nástrojů. Navrhované kroky podporují přechod k nové generaci otevřených, flexibilních a uživatelsky orientovaných služeb veřejné správy na regionální, národní a evropské úrovni, jež posílí postavení občanů a podniků. V plánu jsou definovány čtyři prioritní okruhy, vycházející ze závěrů konference v Malmö.

Jedná se o:

- 1. Posílení role uživatele** - Občanům a podnikům je umožněno používat služby elektronické veřejné správy navržené na základě potřeb uživatelů a vyvinuté ve spolupráci se třetími stranami, dále zlepšený přístup k veřejným informacím, posílenou transparentnost a účinné prostředky pro zapojení zúčastněných stran do politických procesů.
- 2. Vnitřní trh** - Mobilita na jednotném trhu je posílena hladkým poskytováním služeb elektronické správy pro zřizování a provozování podniků a pro studium, práci, pobyt a důchod kdekoli v EU.
- 3. Účinnost a výkonnost vládních a správních orgánů** - Účinnost a výkonnost jsou podporovány ustavičným úsilím používat elektronickou správu za účelem snížení administrativní zátěže, zlepšení organizačních procesů a podpory udržitelné nízkouhlíkové ekonomiky.
- 4. Předpoklady vývoje elektronické správy** - Provádění politických priorit je umožněno vytvořením vhodných klíčových prostředků a nezbytných právních a technických předpokladů. [Evropská, 2010]

⁷⁴ COM(2010) 743 final.

4.3. Česká republika

4.3.1. Základní registry veřejné správy

V situaci, kdy úřady a další veřejnosprávní instituce vytvářejí vlastní soubory dat v podobě uzavřených a různě orientovaných databází, dochází ke vzniku duplicitních záznamů s nestejnou aktuálností. Jednotlivé úřady často požadují po občanech poskytnutí naprosto identických údajů, kterými však již jiné úřady disponují. Nejedná se tedy pouze o problém komplikující agendu výkonu státní a veřejné správy, protože tato neuspokojivá situace má značný dopad i na rozsah byrokratické zátěže občanů. Jediné východisko v této situaci představuje propojení dosavadních databází a vybudování jejich sdílené soustavy.

Dne 1. července 2009 vešel v platnost **Zákon o základních registrech**⁷⁵, jehož zatím poslední aktualizace v podobě novely⁷⁶ zákona vešla v platnost 1. července letošního roku (2012), tedy přesně po dvou letech od nabytí právní účinnosti zákona původního, jenž otevřel cestu k realizaci konkrétních opatření v budování soustavy základních registrů (dále jen ZR) veřejné správy.

Tento zákon

a) vymezuje obsah základních registrů, informačního systému základních registrů a informačního systému územní identifikace a stanoví práva a povinnosti, které souvisejí s jejich vytvářením, užíváním a provozem,

b) zřizuje Správu základních registrů [Česká, 2009]

V květnu 2011 pak Vláda schválila harmonogram projektu ZR tvořený čtyřmi etapami. V první etapě, vymezené do konce října 2011, došlo ke spuštění pilotního provozu registrů a pozornost byla věnována ověřování úplnosti a správnosti údajů.

⁷⁵ Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech

⁷⁶ Zákon č. 167/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Etapa druhá v období do konce roku 2012 byla zaměřena na zápis údajů a do konce dubna pak v rámci třetí etapy došlo ke spuštění zkušebního provozu a připojení hlavních uživatelských systémů. Čtvrtá etapa, tedy ostrý provoz, byla zahájena 1. července letošního roku (2012). Zajímavostí může být, že projekt byl spolufinancován ze Strukturálních fondů EU.

Aktuální situace je tedy taková, že došlo ke zprovoznění následujících registrů:

- **Registr obyvatel (ROB)** - Databázi tvoří referenční údaje o FO, tedy o občanech ČR, o cizincích s povolením k pobytu v ČR, o cizincích, kterým byl na území ČR udělen azyl, a o jiných FO, o nichž jiný právní předpis stanoví, že budou vedeny v ROB. Referenčním údajem se zde konkrétně myslí jméno a příjmení, datum narození a smrti, státní občanství, odkaz do rejstříku územní identifikace, adres a nemovitostí na adresu pro doručování a další údaje včetně informace o tom, zda má daná osoba zpřístupněnou datovou schránku. Správcem (editorem) tohoto registru je Ministerstvo vnitra.
- **Registr práv a povinností (RPP)** – Správcem registru je opět Ministerstvo vnitra. Evidují se zde tzv. „digitální stopy“ tedy údaje o tom kdo, za jakým účelem a kdy změnil nebo upravil informace z jednotlivých registrů (ROB, ROS, RUIAN) a informace o právech a povinnostech všech stran zapojených do využívání registrů. Zákon specifikuje i jaké subjekty mají či nemají přístup k určitým registrům a právě tato práva jsou zde předmětem evidence.
- **Registr osob (ROS)** – Osobou jsou zde myšleny PO a podnikající FO a jejich organizační složky. Hlavními referenčními údaji jsou v rámci ROS identifikační číslo přidělené editorem registru, obchodní firma případně jméno, adresa, datum vzniku nebo datum zápisu do evidence podle jiných právních předpisů a další. Editorem ROS je Český statistický úřad a hlavními zdroji dat registru jsou obchodní rejstřík, evidence ministerstev a orgánů státní správy či profesní komory.
- **Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RUIAN)** – Správu registru zajišťuje Český úřad zeměměřictví a katastru (ČÚZK). Referenčními

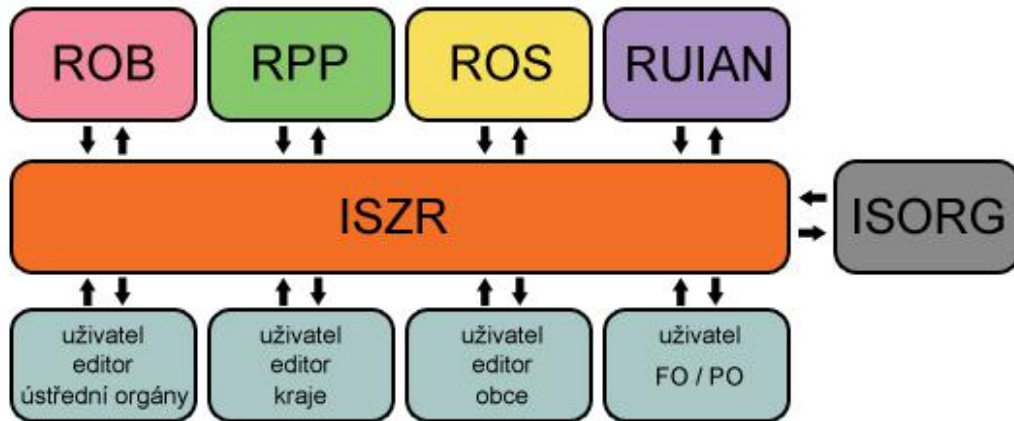
údaji se zde rozumí územní údaje o státní, krajích, obcích, adresních místech, stavebních objektech či pozemcích a parcelách. Hlavním zdrojem informací je v tomto případě informační systém katastru nemovitostí. RUIAN jako jediný z registrů eviduje také nereferenční, tedy doplňkové informace v podobě technickoekonomických atributů budov. Jsou to např. údaje o počtu podlaží, kanalizaci či o způsobu vytápění. [Správa, 2012]

Referenčním údajem se rozumí „*údaj vedený v základním registru, který zákon upravující vedení příslušného registru jako referenční údaj označuje, v daný okamžik aktuální, platný a jednotný údaj pro použití v agendách ve státní správě.*“ [Ministerstvo, 2010]

Pro přístup k jednotlivým registrům a jejich provázanost byl na základě výše zmíněného zákona vybudován **Informační systém základních registrů** (dále jen ISZR) a zřízen nový orgán, úřad s názvem **Správa základních registrů** (dále jen SZR) do jehož kompetence správa ISZR spadá. ISZR zprostředkovává tok dat mezi ZR a agendovými informačními systémy (dále jen AIS) jednotlivých úřadů a sám o sobě obsahuje pouze provozní data (viz graf č. 2).

Zabezpečení osobních údajů a identifikace FO v rámci ISZR zajišťuje integrovaný **informační systém ORG** (dále jen ISORG) jehož správou je dle zákona pověřen Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen ÚOOÚ), jakožto nezávislý orgán. Systém funguje na bázi náhodně vygenerovaných bezvýznamových identifikátorů, které v ISZR plně nahrazují identifikaci na bázi rodného čísla. Jedná se o tzv. základní identifikátor fyzické osoby (ZIFO), který má k dispozici pouze ÚOOÚ a o tzv. agendový identifikátor fyzické osoby (AIFO), kterým je konkrétní osoba identifikována v rámci konkrétního AIS. AIFO pro potřeby AIS jednotlivých úřadů přiděluje ÚOOÚ a to na základě jejich práv a povinností evidovaných v RPP. V praxi je pak FO na jednotlivých úřadech vedena pod různými AIFO, což zabezpečuje, že jednotlivé úřady mají přístup pouze k takovým datům vedeným v ZR o FO, jenž jim jsou podle RUIAN přístupná. ISORG pak funguje jako převodník mezi AIFO a ZIFO. Aplikace tohoto bezpečnostního prvku vychází z požadavku

zákona o ochraně osobních údajů⁷⁷ o nesdružování osobních údajů, které byly získány k rozdílným účelům.

Graf č. 2: Schéma fungování informačního systému základních registrů

Vybudovaný systém tedy značně zvýšil efektivitu hospodaření s daty ve veřejné správě. Spuštěním ISZR byla zároveň završena poslední zaváděcí etapa projektu elektronizace veřejné správy v podobě, v jaké ji v roce 2007 představil tehdejší ministr vnitra Ivan Langer.

4.3.2. Klauzie – nový symbol eGovernmentu

V roce 2011 představil na čtrnáctém ročníku konference ISSS, tedy na stejné konferenci, kde byl o čtyři roky dříve představen také eGON, tehdejší ministr vnitra Petr Říha nový symbol eGovernmentu - Klauzii. Možnost využívat software či kapacitu IT na dálku, pouze prostřednictvím webového prohlížeče nebo jiné, k tomu účelu vytvořené, aplikace představuje v posledních několika letech čím dál více populární službu. Klauzie v roli nové partnerky eGONa symbolizuje zavedení tohoto fenoménu, známého pod pojmem „cloud computing“, do českého eGovernmentu. Jednoznačným důvodem proč se Ministerstvo vnitra rozhodlo pro zahájení přechodu na služby cloud computingu je velký potenciál finančních úspor v oblasti výdajů na IT. V souvislosti s rozvojem ISVS totiž rostou také nároky na kapacitu KIVS.

⁷⁷ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

Ekonomická situace posledních let vládu každoročně nutí ke snižování rozpočtů všech rezortů a aktuální výhledy nenaznačují, že by se tento trend měl v nejbližších letech změnit. Cloud computing tedy nyní představuje nejracionalnější východisko pro udržitelný rozvoj služeb eGovernmentu.

Ministerstvo vnitra na svých webových stránkách k zamýšlenému přechodu na cloud computing uvádí:

„Hlavní změnou pak bude přechod od současného modelu bližícího se správě majetku, k nákupu a využívání služeb, což by mělo vyústit v prostředí více transparentní, lépe měřitelné a snáze predikovatelné. Pevně věříme, že nám to přinese i zjednodušení nákupních procesů.“ [Klaudie, 2010]

I přes fakt, že tato nová iniciativa byla prezentována jako další milník rozvoje tuzemského eGovernmentu, jehož význam byl srovnáván se „zrodem“ panáčka eGONa, nedošlo v uplynulých dvou letech v oblasti praktické realizace cílů této iniciativy k žádnému významnému posunu.

4.3.3. Novela zákonů o ISVS a o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů⁷⁸

Koncem listopadu roku 2011 nabyla právní účinnosti novela zákonů o ISVS a o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, čímž došlo k určitým změnám v konceptu PVS (viz kapitola 3.3.5.). Nejviditelnější změnou je, že došlo k integraci portálu datových schránek, jehož funkcionality se v mnoha případech překrývaly právě s funkcionalitami PVS. Nově tedy komunikaci s veřejnosprávními orgány prostřednictvím datových schránek a poboček Czech POINT zajišťuje právě, již zmíněný PVS. Další změnou je, že k seznamu držitelů datových schránek byl nově přiřčen dosavadní seznam orgánů veřejné moci.

Tato novela přinesla na jedné straně zvýšení efektivity hospodaření s daty a s tím spojenou finanční úsporu v oblasti nákladů za technické vybavení, a na straně

⁷⁸ Zákon č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

druhé i zvýšení uživatelského komfortu poskytovaných služeb prostřednictvím centralizace veřejných služeb do jediného místa.

4.4. Shrnutí dosaženého pokroku

V průběhu posledních dvou let, jež v této práci představují rámec třetí vývojové etapy, již v USA i na evropské úrovni stihlo dojít ke schválení a spuštění nových dlouhodobějších strategií a iniciativ budoucího rozvoje eGovernmentu. EC schválila novou koncepci rozvoje elektronických služeb s výhledem do roku 2015 již koncem roku 2010. Administrativa prezidenta Baracka Obamy pak, společně s akčním plánem na období do března 2013, představila svou vizi rozvoje eGovernmentu v březnu tohoto roku.

V přístupu obou těchto správních celků je patrný důraz na maximalizaci spolupráce se soukromým sektorem a také orientace na vytváření nových, uživatelsky orientovaných služeb reflektujících běžné standardy a nové trendy služeb právě zmíněného soukromého sektoru. Strategie USA navíc vychází z úplně nového modelu uživatelských služeb.

Charakteristický pro tuto vývojovou etapu je také fenomén mobilních ICT, který se minimálně na úrovni USA do koncepce poskytování služeb již promítat začal. V souvislosti s deklarovaným rozšířením kooperace obecně, pak stojí za zmínku také nový trend distribuce informací ve strojově čitelných formátech např. typu XML namísto např. PDF nebo příklon k využívání potenciálu cloud computingu.

V ČR byla v tomto období, zahájením ostrého provozu ISZR dne 1. července 2012, zakončena poslední fáze budování eGovernmentu dle koncepce bývalého ministra vnitra Ivana Langera. Integrací portálu datových schránek došlo také k rozšíření funkcionalit PVS (viz kapitola č. 3.3.5.). Koncem minulého roku (2011) představilo Ministerstvo vnitra svůj záměr v budoucnu přecházet z aktuálního, neudržitelně finančně náročného modelu správy ICT na model sdílené výpočetní kapacity v podobě výše zmíněného cloud computingu. Tento záměr dokládá, že i na úrovni ČR bude v nadcházejících letech v oblasti elektronické správy docházet k širší kooperaci mezi veřejným a soukromým sektorem.

I s ohledem na pouze dvouletý rozsah této vývojové etapy problematiky elektronizace státní a veřejné správy nicméně můžeme pozorovat, že přístup USA je opět o něco více inovátorský, než přístup EC a ČR. O tom ostatně svědčí i forma, jakou zástupci vlády spojených států nejnovější koncepci rozvoje prezentovali (viz. kapitola 4.1.1.).

5. Závěr

Z předchozích kapitol je patrné, že s postupným rozvojem IT, později ICT, internetu a informační společnosti rostla přímo úměrně i nezbytnost elektronizace správních agend. Přejít z klasického byrokratického modelu výkonu správních úkonů na efektivnější elektronický model byl podmíněn existencí upravujícího legislativního rámce a následnou iniciací praktických opatření. V době, kdy se již všeobecná pozornost začala ubírat směrem k využití obrovského potenciálu nově vznikajících IT, tedy počátkem osmdesátých let minulého století, byla pro aplikaci IT do výkonu státní a veřejné správy výchozí legislativní situace neoptimálnější v USA. Tento fakt se pak i v kontextu s rozvojem eGovernmentu v ČR a na úrovni EU před rokem 2000, tedy v průběhu první vývojové etapy, jeví jako primární důvod vedoucího postavení USA v daném období.

Nejmarkantnější přínos pro rozvoj eGovernmentu v tomto období představuje informační politika administrativy amerického prezidenta Billa Clintona a jeho viceprezidenta Ala Gorea, kteří prakticky položili základy této problematiky. Iniciativám EU tohoto období dominuje tzv. Bangemannova zpráva z roku 1994, na jejímž základě byl později vytvořen i první akční plán EC pro budování informační společnosti. Situace v tuzemsku byla do roku 1989 do značné míry ovlivněna tehdejší politikou režimem, nicméně i přes tento fakt vznikalo v období před politickým převratem mnoho aktivit, na jejichž základě došlo v roce 1999 k vytvoření koncepce budování ISVS. V ČR byla tedy v tomto období elektronizace veřejné správy spojena zejména s vytvořením centrálního informačního systému. Aktivity EC tehdy byly zaměřeny více na otázky snižování nezaměstnanosti a posilování konkurenceschopnosti, k čemuž měl napomoci rozvoj informační společnosti. Oproti tomu v USA byl důraz již od počátku kladen na zvyšování efektivity výkonu správních agend.

V průběhu druhé vývojové etapy je pak napříč zkoumanými regiony patrný posun pozornosti k zavádění uživatelsky orientovaných služeb. V roce 2000 přijaly všechny tehdejší členské státy EU Lisabonskou strategii, jejímž cílem bylo vytvořit z EU do konce roku 2010 nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku

světa založenou na znalostech. K realizaci tohoto cíle prostřednictvím rozvoje informační společnosti byla následně schválena iniciativa eEurope, která svým významem jednoznačně dominuje celé druhé etapě vývoje eGovernmentu. Tato iniciativa představovala pro rozvoj eGovernmentu EU srovnatelný přínos, jaký představovala pro elektronizaci správy USA politika Clintonovy administrativy v průběhu první vývojové etapy. V ČR pak byl nevýraznější osobností někdejší ministr vnitra Ivan Langer, který v roce 2007 představil komplexní strategii eGovernmentu. Cílem strategie bylo vybudování efektivního systému pro výkon ekonomické správní agendy, která snižuje byrokratickou zátěž občanů.

K dokončení aplikace Langerem definovaných strategických opatření pro zavedení fungujícího systému eGovernmentu došlo až v průběhu třetí vývojové etapy, konkrétně 1. července letošního roku kdy byl jako poslední součást koncepce spuštěn ISZR. Již o rok dříve však ministerstvo vnitra oznámilo, že v souvislosti s úspornými opatřeními zahájí v blízké budoucnosti převod svých výpočetních kapacit na tzv. cloud computing. Nejaktuálnější iniciativou současné vlády USA v čele s prezidentem Barackem Obamou je nová koncepce a akční plán budování uživatelsky orientovaných služeb. Klíčové prvky koncepce představuje i vytváření elektronických služeb přístupných skrze mobilní aplikace tzv. chytrých telefonů a maximalizace kooperace veřejného a soukromého sektoru. Vzrůstající trend zvyšování spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem je patrný i v „*Digitálním programu pro Evropu*“, který je součástí nové strategie EC pro stimulaci hospodářského růstu s názvem Evropa 2020. Zatím poslední iniciativou EC je akční plán rozvoje eGovernmentu s výhledem do roku 2015, který opět vyzdvihuje nezbytnost kooperace státního a veřejného sektoru.

Z rozboru jednotlivých etap tedy jasně vyplývá, že postup i priority při zavádění eGovernmentu byly ve zkoumaných regionech do značné míry rozdílné. Poslední iniciativy však ukazují, že v budoucnu se koncepce elektronických služeb v jednotlivých regionech budou stále více sblížovat a bude docházet k elektronizaci stále širšího spektra správních procesů.

Seznam použité literatury

CLINTON, William J. *Memorandum on the Use of Information Technology To Improve Our Society*. Washington: The White House, 1999, [cit. 2012-08-03]. Dostupný z www: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/WCPD-1999-12-27/pdf/WCPD-1999-12-27-Pg2639.pdf>>.

CLINTON, William J. *Statement on Signing the Government Printing Office Electronic Information Access Enhancement Act of 1993* [online]. Washington DC: The White House, 1993, 1 s. [cit. 2012-07-03]. Dostupný z: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PPP-1993-book1/pdf/PPP-1993-book1-doc-pg820.pdf>>

Clinton text: 'Our nation needs a new direction'. (1993, Feb 18). Los Angeles Times (Pre-1997 Fulltext), pp. 20-20. Dostupný z www: <<http://search.proquest.com/docview/281894094?accountid=15618>>.

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *i2010 eGovernment Action Plan: Accelerating eGovernment in Europe for the Benefit of All* [online]. Brusseles, 2006 [cit. 2012-5-15]. Dostupný z www: <http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/docs/action_plan/comm_pdf_com_2006_0173_f_en_acte.pdf>.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů. In: 227/2000 Sb. 2000.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. In: 300/2008 Sb. 2008.

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o základních registrech. In: 111/2009 Sb. 2009.

Digitální program pro Evropu. EUROPEAN COMMISSION. *Europa* [online]. 2010 [cit. 2012-05-15]. Dostupný z www: <http://europa.eu/legislation_summaries/information_society/strategies/si0016_cs.htm>.

E-government: Strategické dokumenty (1. díl). *ADVICE.CZ S.R.O. ISVS.cz: zpravodajství o ISVS a eGovernmentu* [online]. 2007 [cit. 2012-08-03]. Dostupný z www: <<http://www.isvs.cz/e-government-strategicke-dokumenty-1-dil/>>.

EUROPEAN COMMISSION. *Commission communication of 18 April 1997: A European Initiative in the sector of Electronic Commerce* [online]. Brussleles, 1997 [cit. 2012-07-19]. COM(97) 157 final. Dostupný z www: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1997:0157:FIN:EN:PDF>>

EUROPEAN COMMISSION. *eEurope 2005: An information society for all* [online]. Brusseles, 2002a, 22 s. [cit. 2012-07-23]. Dostupný z www: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2002:0263:FIN:EN:PDF>>.

EUROPEAN COMMISSION. *Growth, competitiveness and employment: The challenges and courses for entering into the XXIst century*. White Paper. COM, 1993.

EUROPEAN COMMISSION. *Europa* [online]. 1996 [cit. 2012-08-14]. Dostupný z www: <<http://web.archive.org/web/19961219131924/http://europa.eu.int/>>.

EUROPEAN COMMISSION. *Information Society: ICT for Government and Public Services* [online]. 2012 [cit. 2012-05-27]. Dostupný z www: <http://ec.europa.eu/information_society/activities/egovernment/index_en.htm#>.

EUROPEAN COMMISSION. *Public sector information: a key resource for Europe: Green paper on public sector information in the information society* [online]. Brusseles, 1999, 28 s. [cit. 2012-08-08]. Dostupný z www: <http://ftp.cordis.europa.eu/pub/econtent/docs/gp_en.pdf>.

EVROPSKÁ KOMISE. *eEurope + 2003 : Zpráva o pokroku – červen 2002* [online]. Brusseles, 2002b [cit. 2012-7-15]. Dostupný z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/files/368/eeurope+ zprava_o_pokroku.pdf>.

EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský akční plán „eGovernment“ na období 2011-2015 : Využívání IKT na podporu inteligentní, udržitelné a inovativní veřejné správy* [online]. Brusseles, 2010 [cit. 2012-5-15]. Dostupný z www: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0743:FIN:CS:PDF>>.

EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES. *Digital Government: Building a 21st Century Platform to Better Serve the American People* [online]. 2012 [cit. 2012-08-02]. Dostupný z www: <<http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/egov/digital-government/digital-government.html>>.

FILIP, Jan, Jan SVATONĚ a Josef ZIMEK. *Základy státovědy*. 4. nezměn. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 266 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 383. ISBN 80-210-4057-2.

GORE, Al. *Government that works better & costs less: Report of the National Performance Review* [online]. Washington DC: The White House, 1993, 159 s. [cit. 2012-07-02]. Dostupný z www: <<http://tinyurl.com/algorenpr>>

GRÖNLUND a Thomas A HORAN. *Introducing e-GOV: history, definitions and issues. Communications of the Association for Information Systems* [online]. 2004, č. 15, s. 713-729 [cit. 2012-07-02]. ISSN 1529-3181. Dostupný z www: <http://www.cips.org.in/public-sector-systems-government-innovations/documents/Introducing_e_governance.pdf>

HENDRYCH, Dušan et al. *Správní Právo: Obecná část*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 842 s. ISBN 978-80-7400-049-2.

HIGH-LEVEL GROUP ON THE INFORMATION SOCIETY (“Bangemann Group”). *Europe and the global Information Society: Recommendations to the European Council*. Office for Official Publications of the European Communities. Brussels, 26.5.1994.

Klaudie – od správy majetku k modelu poskytování a odebírání služeb: Řešení jménem cloud computing. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2010 [cit. 2012-08-01]. Dostupný z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/klaudie-od-spravy-majetku-k-modelu-poskytovani-a-odebirani-sluzeb.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>.

Lisabonská strategie. EVROPSKÁ KOMISE. Evropská komise: zastoupení v České republice [online]. 2012 [cit. 2012-08-08]. Dostupný z www: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_207_cs.htm>.

MADAR, Zdeněk et al. Slovník českého práva. Díl II., P-Z. Praha: Linde, 1995. ISBN 80-85647-62-1.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. Archiv červen 2008: Koncepce e-Governmentu - eGON úřaduje s Vámi a za Vás [online]. 2008e [cit. 2012-02-10]. Dostupný z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/zpravy/2007/iss07/tz_egon.html>.

MINISTERSTVO VNITRA ČR. Archiv stránek bývalého ministerstva informatiky: e-Government [online]. 2008a [cit. 2012-02-10]. Dostupný z www: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/egovernment/default.htm>>.

MINISTERSTVO VNITRA. Archiv stránek bývalého ministerstva informatiky: i2010 Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost [online]. 2008f [cit. 2012-02-10]. Dostupný z www: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/eu/i2010.htm>>.

MINISTERSTVO VNITRA. Archiv stránek bývalého ministerstva informatiky: Ministryní informatiky Ing. Dana Bérová [online]. 2008c [cit. 2012-02-10]. Dostupný z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/scripts/detail.php_id_2277.html>.

MINISTERSTVO VNITRA. Archiv stránek bývalého ministerstva informatiky: O ministerstvu [online]. 2008b [cit. 2012-02-10]. Dostupný z www: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/ministerstvo/default.htm>>.

MINISTERSTVO VNITRA. Archiv stránek bývalého ministerstva informatiky: Zkušební provoz Portálu veřejné správy zahájen [online]. 2008d [cit. 2012-02-10]. Dostupný z www: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/scripts/detail.php_id_245.html>.

MINISTERSTVO VNITRA. Portál veřejné správy [online]. 2012 [cit. 2012-07-22]. Dostupný z www: <www.portal.gov.cz> .

NIXON, Paul G., Vassiliki N. KOUTRAKOU a Rajash RAWAL. *Understanding E-Government in Europe: Issues and Challenges*. 1. vyd. London: Routledge, 2010. ISBN 978-0-415-46800-8.

OFFICE OF MANAGEMENT AND BUDGET. *Memoranda 01-28: Citizen-Centered E-Government: Developing the Action Plan* [online]. 2001 [cit. 2012-08-01]. Dostupný z www: <http://www.whitehouse.gov/omb/memoranda_m01-28>.

OECD. *Glossary of statistical terms: E-Government* [online]. 2002 [cit. 2012-05-27]. Dostupný z www: <<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=4752>>.

OSTERWEIL, Leon J., Lynette I. MILLETT a Joan D. WINSTON. Social Security Administration Electronic Service Provision: A Strategic Assessment [online]. Washington DC: National Research Council, 2007, s. 149-159 [cit. 2012-07-02]. ISBN 0-309-66735-6. Dostupný z www: <http://www.nap.edu/openbook.php?record_id=11920&page=149>.

PETERKA, Jiří. Quo vadis, informatiko?. Lupa.cz: První server o českém internetu [online]. 2006 [cit. 2012-07-24]. Dostupný z www: <<http://www.lupa.cz/clanky/quo-vadis-informatiko/>>.

POLJAKOVÁ, Anežka. Informační politika USA v konfrontaci tří prezidentů s důrazem na informační politiku dvojice Clinton-Gore [Information policy of the USA confronting the government of three presidents with emphasis on the Clinton-Gore information policy]. Praha, 2010. 139 s. Rigorózní práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Konzultant rigorózní práce doc. PhDr. Rudolf Vlasák. Dostupný z www: <<http://isd.p.alstanet.cz/Attachment.aspx?AttachmentID=1241>>

PRESIDENT'S MANAGEMENT COUNCIL. *FirstGov.gov: Official website for searching the U.S. Government* [online]. Washington, D.C., 2000 [cit. 2012-07-07]. Dostupný z www: <<http://web.archive.org/web/200011091154/http://www.firstgov.gov/index.html>>

Royal Pingdom: The incredible growth of the Internet since 2000. PINGDOM AB. *Pingdom.com* [online]. 2010 [cit. 2012-08-07]. Dostupný z www: <<http://royal.pingdom.com/2010/10/22/incredible-growth-of-the-internet-since-2000/>>.

SIMANDL, Jan. *Informační portály Evropské unie na serveru EUROPA [European Union portals on the EUROPA server]*. Praha, 2009-07-26. 63 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jitka Hradilová.

Slovník pojmů: eEurope. EVROPSKÁ KOMISE. Evropská komise: zastoupení v České republice [online]. 2012 [cit. 2012-08-08]. Dostupný z www: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_207_cs.htm>.

Systém základních registrů: Definice referenčního údaje. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ministerstvo vnitra České republiky: Efektivní veřejná správa* [online]. 2010 [cit. 2012-08-02]. Dostupný z www: <<http://www.mvcr.cz/clanek/egon-symbol-egovernmentu-dokumenty-seznam-zakladnich-registru.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>>.

SMEJKAL, Vladimír. *Datové schránky v právním řádu ČR : Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem*. Praha : MJF, ABF, a.s., 2009. 176 s. ISBN 978-80-86284-78-1.

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ. Správa základních registrů [online]. 2012 [cit. 2012-08-02]. Dostupný z www: <<http://www.szrcr.cz>>.

ŠMÍD, Vladimír. Informační systém veřejné správy a jeho vztah k ostatním informačním systémům. In: *Tvorba softwaru 2002. Sborník příspěvků*. Ostrava: TANGER, s.r.o., 2002, s. 18-185. ISBN 80-85988-74-7. Dostupný z www: <<http://www.fi.muni.cz/~smid/ts02isvs.html>>.

THE WORLD BANK GROUP. *EGovernment: Definition of E-Government* [online]. 2011 [cit. 2012-05-15]. Dostupný z www: <<http://go.worldbank.org/M1JHE0Z280>>.

USA. H.R.2458: E-Government Act of 2002. In: 107th Congress. Washington, D.C., 2002. Dostupný z: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/BILLS-107hr2458enr/pdf/BILLS-107hr2458enr.pdf>>

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE. *Keeping America Informed: The U.S. Government Printing Office: 150 Years of Service to the Nation* [online]. Washington DC, 2011, 149 s. [cit. 2012-07-04]. ISBN 978-0-16-088704-8. Dostupný z www: <<http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/GPO-KEEPINGAMERICAINFORMED/pdf/GPO-KEEPINGAMERICAINFORMED.pdf>>.

US Government Printing Office - FDsys - Home. The U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE. US Government Printing Office [online]. Washington, DC, 2012 [cit. 2012-07-04]. Dostupný z www: <www.gpoaccess.gov>.

ÚSIS. *Koncepce budování informačních systémů veřejné správy* [online]. Praha, 1999 [cit. 2012-07-15]. Dostupný z www: <<http://www.fi.muni.cz/~smid/ISVS.htm>>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní informační politika : Cesta k informační společnosti* [online]. Praha, 1998 [cit. 2012-5-15]. Dostupný z www: <http://www.epractice.eu/files/media/media_425.pdf>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní informační a komunikační politika : e-Česko 2006* [online]. Praha, 2004 [cit. 2012-5-15]. Dostupný z www: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/SIKP_def.pdf>.

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Záznam jednání schůze vlády České republiky konané dne 17. dubna 1991 v Praze: 12. schůze*. Praha, 1991 [online]. Dostupný z www: <<http://racek.vlada.cz/usneseni/usnweb.nsf/0/9E81111CAEAFD950C12571B60070C84C>>.

VLASÁK, Rudolf. 1996. *Informační dálnice a knihovny*. 2. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha : SKIP, 1996. 116 s. (Aktuality SKIP ; sv. 11). ISBN 80-85851-05-9.

VLASÁK, Rudolf. ÚSTAV INFORMAČNÍCH STUDIÍ A KNIHOVNICTVÍ FF UK V PRAZE. *Informační politika: minulost a současnost v Čechách a ve vyspělých demokraciích* [online]. Praha, 2011. Dostupný z www: <http://texty.jinonice.cuni.cz/studijni-texty/vlasak-rudolf/vlasak_04.pdf/view>.